

**ГРАДСКА УПРАВА
ГРАДА БИЈЕЉИНА**

**АКЦИОНИ ПЛАН ЗАПОШЉАВАЊА ГРАДА БИЈЕЉИНА
2019–2023. ГОДИНА**

Бијељина, октобар 2019. године

САДРЖАЈ

1. УВОД	2
1.1. Опште стање привреде Републике Српске.....	2
1.2. Опште стање привреде Града Бијељина.....	3
1.2.1. Број и структура привредних субјеката према величини и врсти дјелатности	3
1.2.2. Увоз–извоз и покривеност	4
1.2.3. Самостално предузетништво	5
1.2.4. Финансијски показатељи пословања привреде	5
1.2.5. Просјечна плата	6
1.2.6. Индустијско-пословне зоне	6
2. АНАЛИЗА СТАЊА	7
2.1. Анализа незапослености на подручју Града Бијељина.....	7
2.1.1. Запошљавање лица са евиденције у периоду од 2015. до 2018. године	11
2.1.2. Стопа незапослености	15
2.2. Анализа запослености на подручју Града Бијељина.....	15
2.3. Анализа образовања из перспективе запошљавања	20
2.3.1. Цјеложивотно учење	24
2.3.2. Предузетничко учење	25
3. АНАЛИЗА АНКЕТНОГ УПИТНИКА ЗА ПРИВРЕДНИКЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА .	25
3.1. Информације о послодавцу	25
3.2. Сарадња јавног и приватног сектора	26
3.3. Ефикасност система за издавање грађевинских дозвола.....	27
3.4. Предвидљивости трошкова пословања	29
3.5. Подршка запошљавању и управљање људским ресурсима	31
3.6. Цијене и квалитет комуналних услуга и инфраструктуре.....	32
3.7. Приједлози, похвале, иницијативе и приговори.....	38
4. АНАЛИЗА ПРОБЛЕМА И ПОТРЕБА.....	38
5. СТРАТЕШКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ, МЈЕРЕ, АКТИВНОСТИ, ИНДИКАТОРИ И КЉУЧНИ АКТЕРИ.....	40
6. РЕАЛИЗАЦИЈА И ЖЕЉЕНИ РЕЗУЛТАТИ СПРОВОЂЕЊА АКЦИОНОГ ПЛАНА 59	
7. ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА	61
8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	62

1. УВОД

Акциони план запошљавања Града Бијељина 2019–2023. године, представља обједињени преглед стратешких и оперативних циљева, мјера, активности, индикатора и кључних актера активне политике запошљавања које у склопу мјера које остварује Република Српска а спроводи и Град Бијељина у оквиру својих надлежности. Акционим планом запошљавања предвиђене су мјере и активности које у сарадњи са републичким и локалним институцијама Град може да оствари у области привреде, образовања, омладинске политике, социјалне укључености, а које су од значаја и утицаја на област политике запошљавања.

Правни основ за утврђивање Акционог плана запошљавања Града Бијељина за период од 2019. до 2023. године представља Стратегија запошљавања Републике Српске 2016–2020. година и Стратегија развоја Града Бијељина 2014–2023. Акциони план запошљавања доноси Скупштина Града Бијељина на приједлог ресорног Одјељења, односно Одсјека.

Стратешки оквир утврђен је у Стратегији развоја Града Бијељина 2014–2023.¹ Овај документ је израђен у партнерству са заинтересованим странама из приватног и невладиног сектора и дефинисао је развој привреде и пољопривреде који се базирају на знању, заштити животне средине и јачању регионалних функција и јавних услуга за све.

1.1. Опште стање привреде Републике Српске

Транзицијски период кроз који пролази Република Српска обиљежен је бројним реформама са циљем успостављања макроекономске стабилности, одрживог и стабилног привредног развоја, завршетка процеса приватизације и припрема за приступање Европској унији. Сви ови процеси су сложени и захтијевају бројна прилагођавања у свим областима привреде и друштва.

Иако су посљедњих година остварени видни резултати на успостављању повољнијег макроекономског амбијента на плану обнове и реконструкције привреде Републике Српске, и даље постоје бројне тешкоће и ограничења за њен развој.

Највећа ограничења односе се на низак ниво укупне привредне активности, незадовољавајући ниво инвестиционих улагања, неусклађеност система образовања са потребама привреде, висок спољнотрговински дефицит и низак ниво конкурентности привреде.

Ескалација дужничке кризе у еврозони, која је захватила велики број њених чланица, у великој мјери је имала за посљедицу погоршање општег привредног стања у Републици Српској. Општи макроекономски амбијент у Републици Српској нашао се под утицајем неповољних глобалних економских трендова у ширем окружењу. Послије опоравка привреде у 2010. и 2011. години, након другог таласа кризе у 2012. години долази до поновног успоравања привредних активности, на шта су додатно утицали неповољни временски услови у 2012. години. Поново долази до раста привредних активности у 2013.

¹ Стратегија развоја за Град Бијељину је израђена у склопу пројекта Интегрисани локални развој у Босни и Херцеговини (БИХ), који је заједничка иницијатива Развојног програма Уједињених нација (UNDP) у Босни и Херцеговини и Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC).

2014. и 2015. години. Међутим, на остварене резултате у привреди у 2014. години неповољно су утицале поплаве које су у мају и августу 2014. године погодиле поједина подручја Републике Српске и проузроковале огромну штету привредним субјектима, а што је било посебно видљиво на подручју Бијељине које је било једно од најугроженијих у мајским поплавама.

1.2. Опште стање привреде Града Бијељина

1.2.1. Број и структура привредних субјеката према величини и врсти дјелатности

На подручју Града Бијељина у 2018. години привредну дјелатност обављало је 1.062 привредна друштва (предузећа), која су предала финансијски обрачун Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге – Одјељење Бијељина. Посматрано по дјелатностима, највеће учешће у броју активних предузећа има трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала (41,24%) и прерађивачка индустрија (15,16%). Слиједи сектор стручне, научне и техничке дјелатности (8,47%), сектор грађевинарства (7,72%), затим слиједе дјелатности здравствене заштите и социјалног рада (6,12%), те остале дјелатности са мањим учешћем.

Највеће учешће у броју активних предузећа припада групи микро предузећа – 479 предузећа или 45,10%, затим малих предузећа – 422 предузећа или 39,74%. У групи средњих предузећа ради 116 предузећа, што чини 10,92% и у групи великих ради 45 предузећа или 4,24%.²

ДЈЕЛАТНОСТ	Број предузећа	Величина			
		микро	мала	средња	велика
Пољопривреда, шумарство и риболов	37	21	12	3	1
Вађење руда и камена	3	1	2	0	0
Прерађивачка индустрија	161	57	66	27	11
Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	6	2	3	0	1
Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације	13	6	4	2	1

² Разврставање правних лица регулисано је на основу Закона о рачуноводству и ревизији ("Службени гласник РС", бр. 94/15). Микро правна лица морају да испуњавају критеријуме: просјечан број запослених до пет; просјечна вриједност пословне имовине до 250.000 КМ и укупан годишњи приход до 500.000 КМ. Мала правна лица прелазе најмање један од наведених критеријума наведена за микро правна лица, али не прелазе два од следећих критеријума: да је 50 просјечан број запослених, да је просјечна вриједност пословне имовине до 1.000.000 КМ и да је укупан годишњи приход до 2.000.000 КМ. Средња правна лица прелазе два критеријума наведена за мала правна лица, али не прелазе два од од следећих критеријума: да је 250 просјечан број запослених, да је просјечна вриједност пословне имовине до 4.000.000 КМ и да је укупан годишњи приход до 8.000.000 КМ. У велика правна лица разврставају се она чије су вриједности веће од највећих вриједности код најмање два критеријума наведена за средња правна лица. Она правна лица која не испуњавају ни један од критеријума разврставају се у средња правна лица. Банке, МКД, штедно-кредитне организације, осигуравајућа друштва, лизинг друштва, берзе и друге финансијске организације сматрају се великим правним лицима.

(ремедијације) животне средине					
Грађевинарство	82	25	40	13	4
Трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала	438	187	181	49	21
Саобраћај и складиштење	64	23	32	8	1
Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	15	6	4	4	1
Информације и комуникације	31	18	9	3	1
Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	4	2	2	0	0
Пословање некретнинама	7	1	6	0	0
Стручне, научне и техничке дјелатности	90	55	31	3	1
Административне и помоћне услужне дјелатности	14	6	8	0	0
Образовање	16	9	6	1	0
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	65	49	14	0	2
Умјетност, забава и рекреација	9	5	1	3	0
Остале услужне дјелатности	7	6	1	0	0
УКУПНО	1.062	479	422	116	45

Табела 1. Број правних лица, структура према величини и дјелатности³

1.2.2. Увоз–извоз и покривеност

Привредни субјекти са подручја Града Бијељина током 2018. године остварили су вриједност извоза од 126,5 милиона КМ, што је пораст у односу на претходну годину за 1,78%. У истом периоду вриједност увоза износила је 542,1 милион КМ, што такође представља пораст за 2,48%.

Година	Вриједност увоза у КМ	Вриједност извоза у КМ	Покривеност увоза извозом у %
2013.	403.562.629	65.140.557	16,1
2014.	446.019.678	82.797.386	18,6
2015.	474.096.049	90.335.264	19,1
2016.	508.053.458	104.260.260	20,5
2017.	529.019.733	124.266.977	23,5
2018.	542.149.000	126.480.000	23,3

Табела 2. Спољнотрговинска размјена привреде Града Бијељина⁴

³ Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге – АПИФ.

⁴ Републички завод за статистику Републике Српске.

Највећа вриједност извоза остварена је у прерађивачкој индустрији – 103,7 милиона КМ (у претходној години – 103,3 милиона КМ), а такође и на страни увоза – 472,0 милиона КМ (у претходној години 452,0 милиона КМ). Следи пољопривредна производња са оствареним извозом од 14,7 милиона КМ (у претходној години 12,1 милиона КМ) и увозом од 69,2 милиона КМ (у претходној години 74,8 милиона КМ).

Највећи партнери у извозу су Србија (24,5 милиона КМ), Њемачка (19,5 милиона КМ), Словенија (18,7 милиона КМ), Пољска (12,0 милиона КМ) и остале земље са мањим појединачним учешћем. Предузећа са подручја нашег града највише су увозила из Србије (119,8 милиона КМ), Њемачке (58,3 милиона КМ), Кине (47,6 милиона КМ), Словеније (38,9 милиона КМ), Италије (37,6 милиона КМ), Француске (29,1 милиона КМ) и осталих земаља.

1.2.3. Самостално предузетништво

Након доношења Уредбе о класификацији дјелатности РС и Закона о занатско-предузетничкој дјелатности, Одјељење за привреду Града Бијељина води регистар издатих одобрења за обављање предузетничке дјелатности, која има јединствену ознаку с.п. (самостални предузетник). Према регистру Одјељења за привреду, на подручју Града Бијељина број активних самосталних предузетника на дан 31.12.2018. године износио је 1.831, при чему је приметан пад броја регистрованих предузетника у односу на исти период прошле године, у којем је било укупно регистровано 1.843 самостална предузетника. Током 2018. године издато је укупно 240 одобрења за рад самосталних предузетника и 238 одјава дјелатности.

На дан 31. децембар 2018.године број активних предузетника износио је 1.831, од чега:

- Трговина 628 – (34,30%);
- Занатство 533– (29,10%);
- Угоститељство 310 – (16,93%);
- Услуге, агенције 228 – (12,46%);
- Јавни превоз лица и ствари 132 – (7,21%).

1.2.4. Финансијски показатељи пословања привреде

На основу годишњих финансијских извјештаја за пословну 2018. годину, привреда града Бијељина остварила је већу вриједност укупних прихода, укупних расхода, као и нето добитка, док је износ нето губитка мањи у односу на претходну годину:

Година	Укупан приход у КМ	Укупни расходи у КМ	Нето добитак у КМ	Нето губитак у КМ	Број субјеката
2015.	1.915.506.090	1.819.288.048	120.210.060	36.456.606	975
2016.	2.040.154.392	1.929.003.530	127.777.313	30.943.907	1.044
2017.	2.205.553.642	2.074.724.714	147.149.970	31.597.332	1.043
2018.	2.302.308.410	2.163.596.279	153.375.195	30.447.860	1.062

Табела 3. Финансијски резултат пословања привреде Града Бијељина⁵

⁵ Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге – АПИФ.

1.2.5. Просјечна плата

Висина просјечне мјесечне **брutto плате** запослених на подручју града Бијељина у 2018. години износила је 1.267 КМ, док је висина просјечне мјесечне **нето плате** (плата након опорезивања) износила 796 КМ. У претходних седам година, просјечна мјесечна нето примања запослених на подручју Бијељине нижа су од просјека на нивоу РС.

	2015. године	2016. година	2017. година	2018. година
Нето плата – Р. Српска	831,00	836,00	831,00	857,00
Нето плата – Бијељина	808,00	789,00	772,00	796,00

Табела 4: Просјечне нето плате у Републици Српској и Граду Бијељина у КМ⁶

1.2.6. Индустијско-пословне зоне

У Граду Бијељина пословна инфраструктура дефинисана је кроз постојање три индустријско – пословне зоне са комплетном потребном инфраструктуром и са већ постојећим објектима. Укупан број привредних субјеката, према подацима АПИФ-а који дјелују у наведеним пословним зонама износи 11. У наредном дијелу приказане су основне информације о наведеним пословним зонама које, између осталог, подразумевају и њихове намјене.

Индустијско-пословна зона 1

Основне информације:

- Сјеверо-западно урбано подручје града Бијељина;
- Површина 83ha;
- *Greenfield*.

Намјена:

- Стамбена зона;
- Трговачко-услужна зона;
- Индустијско производна зона.

Индустијско-пословна зона 2

Основне информације:

- Сјеверо-западно урбано подручје града Бијељина;
- Површина 41ha;
- Број парцела: 39;
- *Greenfield*.

Намјена:

- Трговачко-услужна зона;
- Индустијско-производна зона.

⁶ Републички завод за статистику

Индустријско-пословна зона 3

Основне информације:

- Сјеверо-западно урбано подручје града Бијељина;
- Површина 22ha;
- Број парцела: 25;
- *Greenfield*.

Намјена:

- Лака индустрија;
- Мала привреда.

2. АНАЛИЗА СТАЊА

Ради добијања квалитетног основа за остварење стратешких циљева у овом плану, извршене су анализе незапослености и запослености на подручју Града Бијељина. У изради наведених анализа коришћени су расположиви статистички и други подаци неопходни за сагледавање стања у овој области, а које су прикупили и обрадили Републички завод за статистику, ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске и Агенција за статистику БиХ. Поједини подаци коришћени у овим анализама резултат су властитих прорачуна и података добијених из службених извора.

2.1. Анализа незапослености на подручју Града Бијељина

Анализа стања незапослености на подручју Града Бијељина у протеклом четворогодишњем периоду, односно мјесечни прегледи показују видљив пад броја незапослених лица на евиденцији ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске.

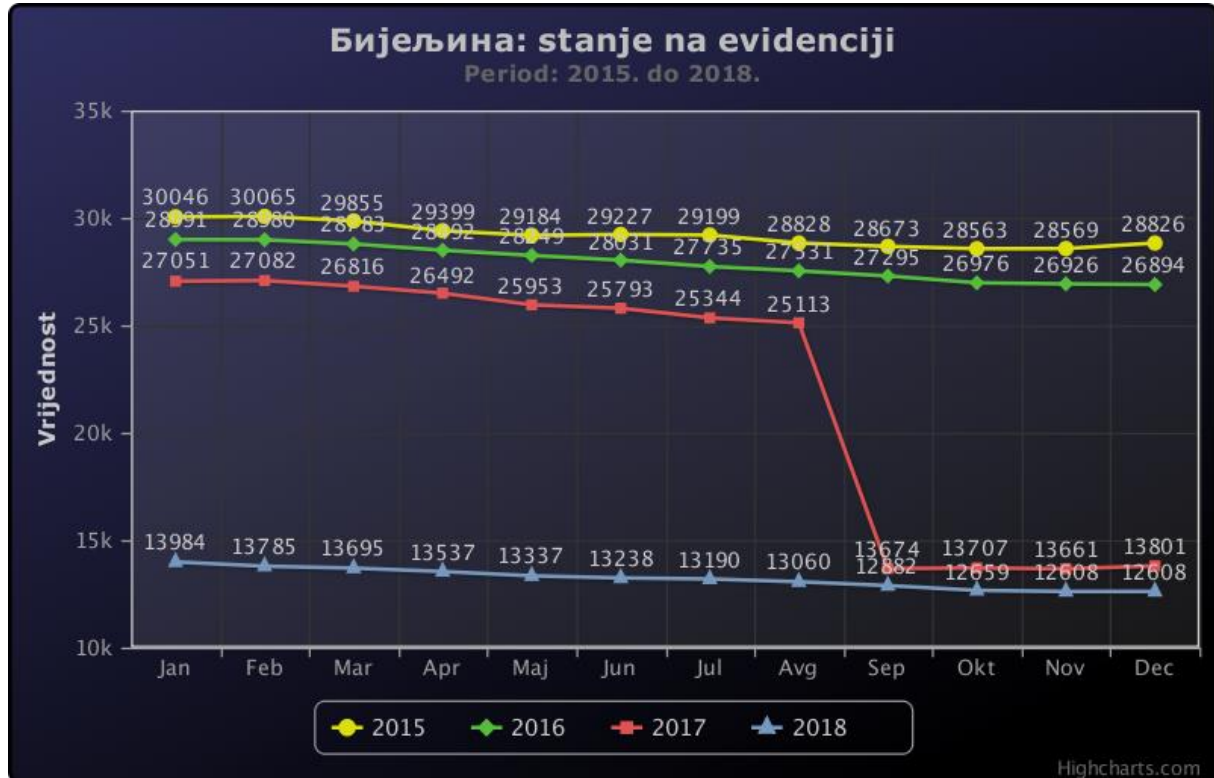
Мјесец	2015. година	2016. година	2017. година	2018. година
јануар	30.046	28.991	27.051	13.984
фебруар	30.065	28.980	27.082	13.785
март	29.855	28.783	26.816	13.695
април	29.399	28.492	26.492	13.537
мај	29.184	28.249	25.953	13.337
јун	29.227	28.031	25.793	13.238
јул	29.199	27.735	25.344	13.190
август	28.828	27.531	25.113	13.060
септембар	28.673	27.295	13.674	12.882
октобар	28.563	26.976	13.707	12.659
новембар	28.569	26.926	13.661	12.608
децембар	28.826	26.894	13.801	12.608

Табела 5. Стање на евиденцији ЈУ Завод за запошљавање РС за Град Бијељина у периоду од 2015. до 2018. године⁷

Мјесечна анализа у 2015. години указује на осцилације у броју незапослених лица, док је у периоду од 2016. до 2018. године број незапослених лица у континуираном паду. На евиденцији ЈУ Завод за запошљавање РС са 31. децембром 2018. године налазило се

⁷ ЈУ Завод за запошљавање РС (<http://www.zzzrs.net>).

12.608 незапослено лице (активна понуда радне снаге), што је за 16.218 лица мање у односу на децембар 2015. године, када је укупно регистровано 28.826 незапослених лица (разлог огромног пада незапослених лица у 2017. години, поред запошљавања јесте измјене начина евидентирања незапослених, односно раздвајање активних од пасивних тражилаца посла).

Графикон 1. Годишњи просјек кретања стања незапослених за Град Бијељина⁸

На евиденцији ЈУ Завод за запошљавање РС са 31. децембром 2018. године налазило се 12.608 лица, што је за 1.193, односно 8,64% мање у односу на исти период 2017. године. Ступањем на снагу новог Закона током 2017. године, незапослена лица су раздвојена у двије групе, активних и пасивних тражиоци посла, односно незапослена лица који су пријављени на евиденцију ЈУ Завод за запошљавање РС ради проналазка посла, с једне стране, или ради остваривања права на здравствену заштиту, с друге стране. Раздвајање активних од пасивних тражилаца посла тражили су послодавци како би имали тачан увид о расположивој радној снази.

Оно што је битно истаћи јесте да је током већег периода 2017. године константно опадао број незапослених лица, тако да је са 31. децембром 2017. године број незапослених лица (активна понуда радне снаге), мањи за 48,98 % или за 13.250 лица у односу на јануар 2017. године.

Са 31. децембром 2018. године на евиденцији ЈУ Завод за запошљавање РС налазило се 12.608 лица, што је за 1.193 лица или 8,64% мање у односу на исти период прошле године.

⁸ ЈУ Завод за запошљавање РС (<http://www.zzzrs.net>).

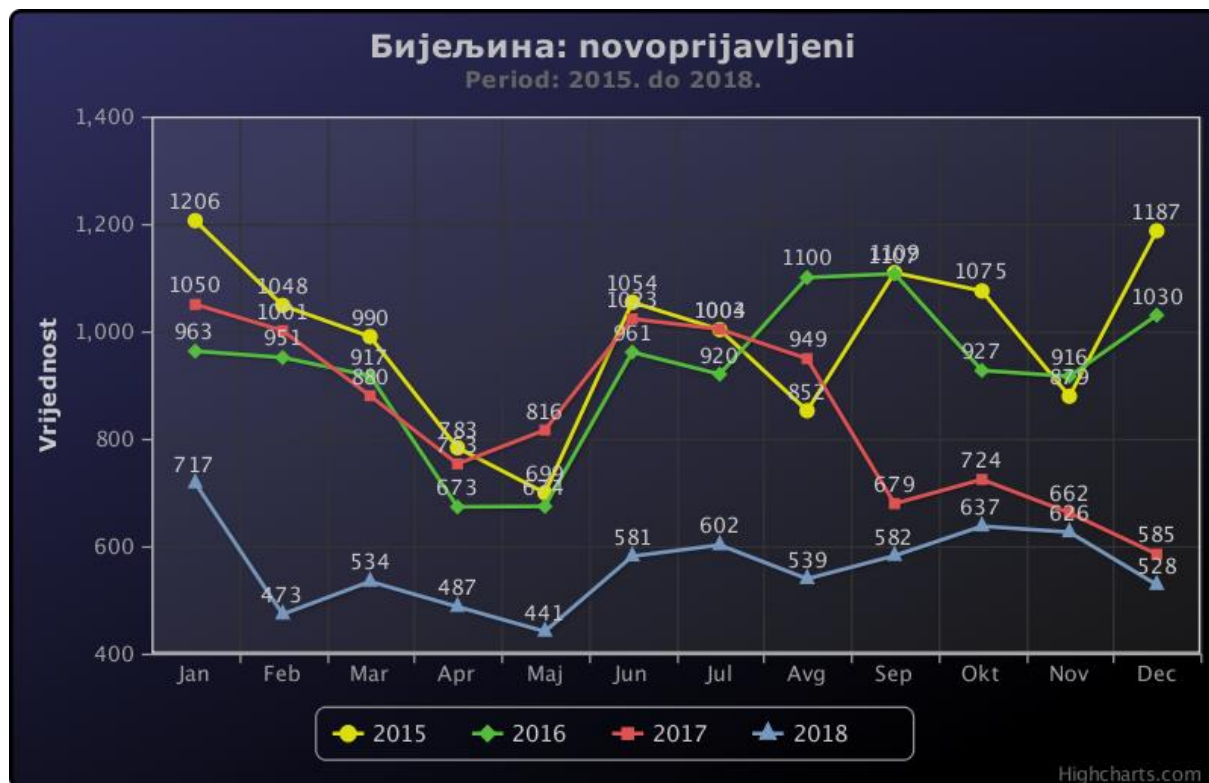
Степен стручног образовања	2015. година		2016. година		2017. година		2018. година	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
1–НК	6.671	23,14	6.274	23,33	2.696	19,54	2.469	19,60
од тога жена	3.081	10,69	2.936	10,92	1.354	9,81	1.243	9,85
2–ПК–НСС	917	3,18	814	3,02	576	4,17	524	4,17
од тога жена	581	2,01	511	1,90	355	2,57	326	2,59
3–КВ	9.253	32,10	8.569	31,86	4.483	32,48	3.972	31,51
од тога жена	3.459	12,00	3.193	11,87	1.745	12,64	1.579	12,52
4–ССС	8.030	27,86	7.699	28,63	3.874	28,07	3.637	28,81
од тога жена	4.893	16,97	4.689	17,43	2.495	18,08	2.384	18,90
5–ВКВ	260	0,90	207	0,77	151	1,09	120	0,95
од тога жена	31	0,11	24	0,09	16	0,12	17	0,13
6–1 ВШС	401	1,39	382	1,42	193	1,40	169	1,34
од тога жена	236	0,82	227	0,84	114	0,83	101	0,80
6-2 ВШС – специјалист	12	0,04	0	0,00	0	0,00	0	0,00
од тога жена	5	0,01	0	0,00	0	0,00	0	0,00
7–1 ВСС	3.064	10,64	2.729	10,15	1.687	12,22	1.589	12,62
од тога жена	1.961	6,81	1.749	6,51	1.127	8,16	1.078	8,55
7–2 магистри и мастери	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
од тога жена	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
7-3 мастери	202	0,70	205	0,76	131	0,95	114	0,90
од тога жена	124	0,43	130	0,48	88	0,64	84	0,66
7-4 магистри	16	0,05	14	0,05	8	0,06	10	0,07
од тога жена	9	0,03	9	0,03	3	0,02	7	0,05
8–доктори наука	0	0,00	1	0,01	2	0,02	4	0,03
од тога жена	0	0	1	0,01	1	0,01	2	0,01
УКУПНО	28.826	100	26.894	100	13.801	100	12.608	100
од тога жена	14.380	49,88	13.469	50,08	7.298	52,88	6.821	54,10

Табела 6. Квалификациона и полна структура активне понуде незапослених лица 2015–2018. година (31. децембар 2018. године)⁹

У графикону и табели дати су прегледи учешћа стручне спреме у укупном броју незапослених, односно кретање квалификационе и полне структуре незапослених лица која чине активну понуду радне снаге 2015 – 2018. година (31. децембар 2018. године). Анализа образовне структуре незапослених лица (активна понуда радне снаге) у посматраном периоду указује на осцилације свих степена образовања у укупном броју незапослених. Процентуално учешће неквалификованих радника у укупном броју незапослених лица у 2015. години износило је 23,14%, а у 2018. години 19,60%, док је учешће полуквалификованих радника повећано са 3,18% у 2015. години, на 4,17% у 2018. години. Учесће квалификованих радника (III степен) у 2015. години износило је 32,10%, док је њихово процентуално учешће у 2018. години износило 31,51%. Учесће средње стручне спреме повећано је са 27,86% у 2015. години на 28,81% у 2018. години.

⁹ ЈУ Завод за запошљавање РС (<http://www.zzzrs.net>).

Према наведеним подацима, највећи пораст остварен је у високој стручној спреми. У 2015. години учешће високе стручне спреме у укупном броју незапослених износило је 10,64%, а у 2018. години 12,62%. Од 12.608 незапослених лица – активна понуда (стање 31. децембар 2018. године), најбројнија су лица средње стручне спреме и то лица са III степеном (КВ) 3.972 и лица са IV степеном 3.637, што је константна карактеристика када је у питању образовна структура незапослених лица.

Графикон 2. Годишњи просјек кретања новопријављених лица на евиденцији ЈУ Завод за запошљавање РС од 1. јануара 2015. до 31. децембра 2018. године¹⁰

Анализа броја новопријављених лица у периоду од 31. децембра 2015. до истог периода 2018. године у константном је опадању. Број новопријављених лица на евиденцији ЈУ Завода за запошљавања РС у децембру 2015. износи 1.187 лица, док у истом периоду 2018. године износи 528.

Година	Брисани ради запослења	Брисани ради обављања приватне дјелатности	Брисани по другом основу	Укупно
2015. година	5.157	296	7.376	12.829
2016. година	4.792	157	8.286	13.235
2017. година	5.100	104	6.421	11.625
2018. година	3.958	70	4.330	8.358

¹⁰ ЈУ Завод за запошљавање РС (<http://www.zzzrs.net>).

Табела 7. Преглед разлога престанка вођења евиденције у периоду од 2015. до 2018. године¹¹

Анализа броја лица брисаних са евиденције у посматраном периоду, односно разлози престанка вођења евиденције показују да се највећи број лица брише по другом основу (нередовног јављања, стицања услова за пензију, пресељења и сл.) и тај број је у знатном паду од 2016. до 2018. године.

На основу запослења у 2015. години брисана су 5.453 лица (запослење и обављање приватне дјелатности), а у 2018. години 4.028 лица (такође запослење и обављање приватне дјелатности), што јасно указује на тренд опадања брисаних лица са евиденције ради запошљавања или обављања приватне дјелатности.

2.1.1. Запошљавање лица са евиденције у периоду од 2017. до 2018. године

Мјесец	2017. година	2018. година
јануар	267	173
фебруар	326	282
март	576	281
април	465	313
мај	600	369
јун	498	319
јул	864	348
август	949	366
септембар	619	469
октобар	208	558
новембар	329	304
децембар	221	246
Укупно запослених	5.922	4.028

Табела 8. Преглед броја запослених лица на мјесечном нивоу у периоду од 2015. до 2018. године (31. децембар 2018. године)¹²

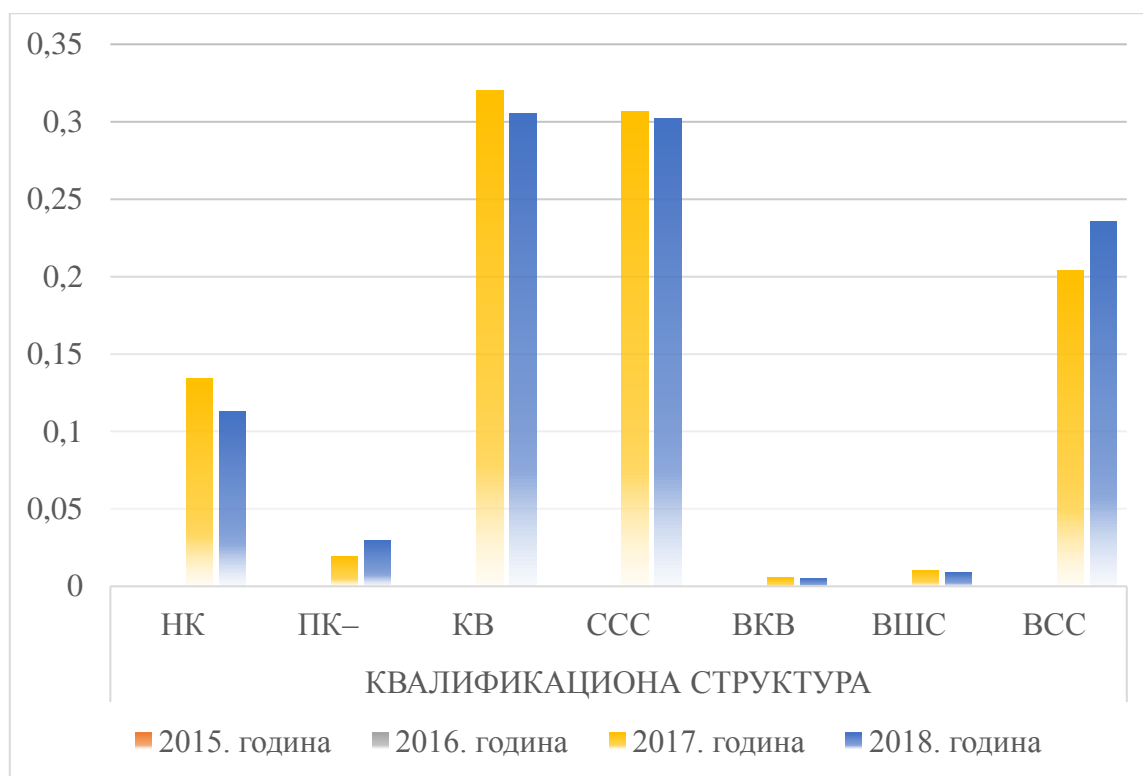
Број лица – активна понуда радне снаге запослених са евиденције ЈУ Завод за запошљавање РС – филијала Бијељина у посматраном периоду из мјесеца у мјесец осцилира, при чему је евидентан пад запослених на мјесечном нивоу у 2018. години у односу на претходну годину. Тако су 2017. године по основу запослења са евиденције ЈУ Завод за запошљавање РС – филијала Бијељина брисано 5.922 лица, док је у 2018. години по основу запослења брисано 4.028 лица, што је за 1.894 лица мање у односу на исти период прошле године.

¹¹ ЈУ Завод за запошљавање РС (<http://www.zzzrs.net>).

¹² Билтен – Статистички преглед, ЈУ Завод за запошљавање РС.

Година	КВАЛИФИКАЦИОНА СТРУКТУРА							УКУПНО
	НК	ПК– НСС	КВ	ССС	ВКВ	ВШС	ВСС	
2017. година	795	115	1.895	1.814	33	62	1.208	5.922
2018. година	393	104	1062	1050	18	32	819	3.478

Табела 9. Преглед брисаних лица са евиденције ЈУ Завод за запошљавање РС – филијала Бијељина због запослења и обављања самосталне дјелатности по степену стручне спреме за период од 2017. до 31. децембра 2018. године¹³

Графикон 3. Учешће степена стручне спреме у укупном броју запослених са евиденције ЈУ Завод за запошљавање РС – филијала Бијељина у периоду од 2015. до 31. октобра 2018. године¹⁴

Анализа квалификационе структуре лица запослених са евиденције ЈУ Завод за запошљавање РС показује да је у укупном броју запослених највећи број лица са средњом стручном спремом III степена 30,53%, а у IV степену 30,19%. У 2018. години учешће високе стручне спреме је наставило тренд пораста и у укупном броју лица запослених са евиденције износи 23,55%.

¹³ Билтен – Статистички преглед, ЈУ Завод за запошљавање РС

¹⁴ Билтен – Статистички преглед, ЈУ Завод за запошљавање РС

Легенда

A – пољопривреда, лов и шумарство

B – рибарство

C – рударство

D – прерађивачка индустрија

E – снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом

F – грађевинарство

G – трговина

H – угоститељство

I – саобраћај, складиштење и везе

J – финансијско посредовање

K – пословање некретнинама, изнајмљивање и пословне услуге

L – јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање

M – образовање

N – здравствена и социјална заштита

O – остале јавне, друштвене, социјалне и личне услужне дјелатности

P – приватна домаћинства са запосленим лицима

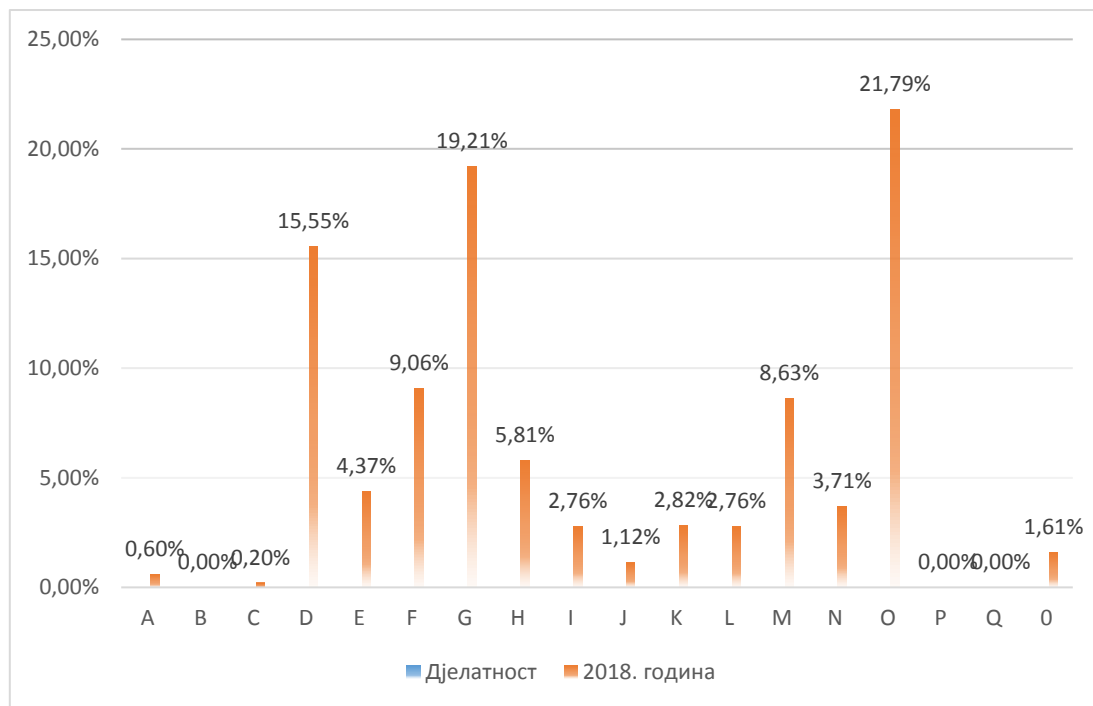
Q – екстериторијалне организације и тијела

0 – остало

Дјелатност	2017. година		2018. година	
A	74	1,25%	21	0,60%
B	1	0,02%	0	0,00%
C	286	4,83%	7	0,20%
D	1174	19,82%	541	15,55%
E	50	0,84%	152	4,37%
F	729	12,31%	315	9,06%
G	807	13,63%	668	19,21%
H	352	5,94%	202	5,81%
I	159	2,68%	96	2,76%
J	44	0,74%	39	1,12%
K	98	1,65%	98	2,82%
L	223	3,77%	96	2,76%
M	385	6,50%	300	8,63%
N	168	2,84%	129	3,71%
O	868	14,66%	758	21,79%
P	1	0,02%	0	0,00%
Q	1	0,02%	0	0,00%
0	502	8,48%	56	1,61%
УКУПНО	5922	100,00%	3478	100,00%

Табела 10. Број запослених лица са евиденције ЈУ Завод за запошљавање РС по дјелатностима у периоду од 2015. до 2018. године (31. октобар 2018. године)¹⁵

¹⁵ Билтен – Статистички преглед, ЈУ Завод за запошљавање РС

Графикон 4. Процентуални износ запослених лица са евиденције ЈУ Завод за запошљавање РС у првих 10 мјесеци 2018. године¹⁶

Анализирајући секторску заступљеност запослених лица у 2017. години, може се рећи да је 86,89% од укупног броја запослено у „реалном“ сектору и то у прерађивачкој индустрији 1.174 лица или 19,82%, остале јавне, друштвене, социјалне и личне услужне дјелатности 868 лица или 14,66%, трговина 807 лица или 13,63%, грађевинарство 729 лица или 12,31%, остало 502 лица или 8,48%, угоститељство 352 лица или 5,94%, рударство 286 лица или 4,83%, саобраћај, складиштење и везе 159 лица или 2,68%, пословање некретнинама, изнајмљивање и пословне услуге 98 лица или 1,65%, пољопривреда, лов и шумарство 74 лица или 1,25%, снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом 50 лица или 0,84%, финансијско посредовање 44 лица или 0,74%, док сектори рибарства, приватна домаћинства са запосленим лицима и екстериторијалне организације и тијела имају по 1 запослено лице или 0,02%.

Осталих 13,11% је запослено код послодаваца који се финансирају буџетским средствима и то у образовању 385 лица или 6,50%, јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање 223 лица или 3,77%, здравствена и социјална заштита 168 лица или 2,84%.

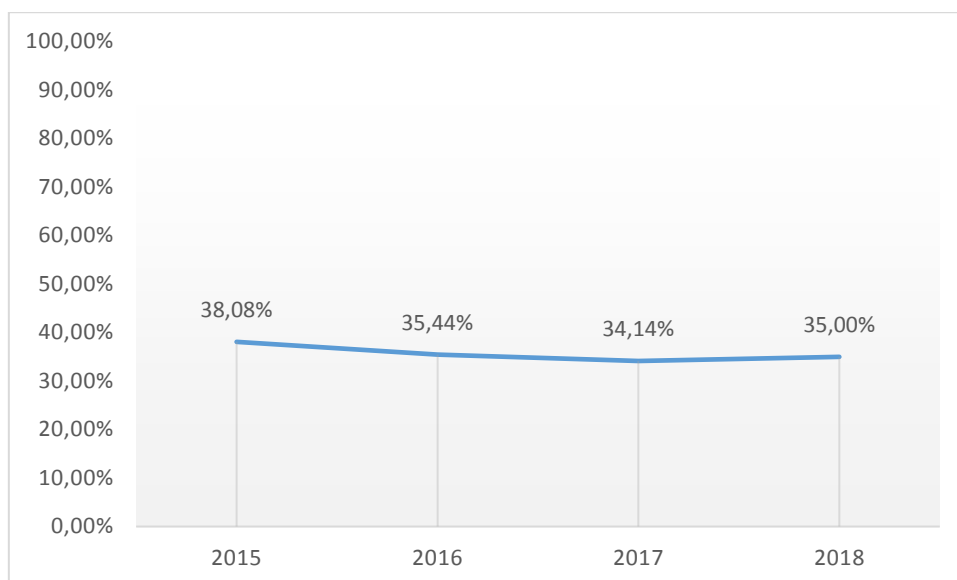
Анализа запослених са евиденције ЈУ Завод за запошљавање РС по дјелатностима у периоду од 2015. до 2018. године указује да је највећи број лица запослен у прерађивачкој индустрији, затим слиједе остале јавне, друштвене, социјалне и личне услужне дјелатности, трговина, грађевинарство и образовање.

¹⁶ Билтен – Статистички преглед, ЈУ Завод за запошљавање РС.

2.1.2. Стопа незапослености

Административна стопа незапослености рачуна се као однос броја незапослених и укупног броја радне снаге, коју чини збир броја запослених и незапослених на подручју Града Бијељина.

Према подацима за 2018. годину, број незапослених износио је 12.608¹⁷, а број запослених 23.407¹⁸, административна стопа незапослености износи 35,00%.

Графикон 5. Административна стопа незапослености на подручју Града Бијељина у периоду од 2015. до 2018. године

2.2.Анализа запослености на подручју Града Бијељина

Према подацима **Републичког завода за статистику Републике Српске**, у **2018. години**, на подручју Града Бијељина укупан број запослених износио је **22.005** лица, од чега су 3.241 предузетници и запослени код њих и 18.746 запослених у пословним субјектима. Посматрано у односу на претходну годину, број запослених повећан је за 503 лица. При томе је пораст запослених остварен у пословним субјектима, док су запослени код предузетника у блажем паду. Пораст запослених остварен је у цијелом посматраном четворогодишњем периоду. У укупном броју запослених на нивоу Републике Српске, учешће запослених у Бијељини износи је 8,26% и не мијења се у неколико претходних година.

¹⁷ ЈУ Завод за запошљавање РС (<http://www.zzzrs.net>).

¹⁸ Одјељење за привреду, Градска управа Града Бијељина, Патријарха Павла 1.

Година	Запослени у пословним субјектима		Предузетници и запослени код предузетника		УКУПНО ЗАПОСЛЕНИ	
	Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
2017	18.237	8.001	3.265	1.590	21.502	9.590
2018	18.746	8.295	3.241	1.568	22.005	9.863

Табела 11: Запослени у граду Бијељина у 2017. и 2018. години¹⁹

Анализирајући податке којима располаже Републички завод за статистику **2018. године** на подручју града Бијељина од укупног броја запослених је **9.863 жена**, што је за 273 више него претходне године.

Година	2015	2016	2017	2018
Мушкарци	11.155	11.553	11.912	12.142
Жене	8.839	9.232	9.590	9.863
Свега	19.994	20.785	21.502	22.005

Табела 12: Запослени на подручју града Бијељина према полу²⁰

На основу података **Пореске управе Републике Српске**, на подручју Бијељине у 2018. години запослено је **23.407 лица** од чега је 20.105 запослено код правних лица и 3.302 самосталних предузетника и запослених код њих.

Година	2015	2016	2017	2018
Запослени предузетници	3.272	3.294	3.221	3.302
Запослени у правним лицима	18.137	18.408	18.229	20.105
Укупан број запослених	21.409	21.702	21.450	23.407

Табела 13: Запослени на подручју града Бијељина²¹

У структури запослених највеће учешће од 26,42% остварили су запослени у области трговине, а затим слиједе запослени у прерађивачкој индустрији од 16,84%, у јавној управи 8,34%, образовању 7,92%, здравству 6,64%, грађевинарству 5,13%, хотелијерству и угоститељству 4,99%, научно-техничким дјелатностима 3,68% , у области саобраћаја и складиштења 4,25%, финансијској дјелатности и осигурању 2,34%, информацијама и комуникацијама 2,50%, док је у осталим привредним и друштвеним дјелатностима запослено 10,95% укупног броја запослених.

¹⁹ Републички завод за статистику Републике Српске

²⁰ Републички завод за статистику Републике Српске

²¹ Пореска управа Републике Српске

Подручја		Запослени 2016. године	Запослени 2017. године	Запослени 2018. године
А	Пољопривреда, шумарство и риболов	287	312	336
Б	Вађење руда и камена	34	30	26
Ц	Прерађивачка индустрија	3620	3775	3706
Д	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	459	458	453
Е	Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	417	440	451
Ф	Грађевинарство	1074	987	1129
Г	Трговина на велико и на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	5478	5737	5813
Х	Саобраћај и складиштење	762	818	936
И	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	910	990	1096
Ј	Информације и комуникације	558	539	552
К	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	491	497	514
Л	Пословање некретнинама	19	18	22
М	Стручне, научне и техничке дјелатности	783	810	809
Н	Административне и помоћне услужне дјелатности	288	306	312
О	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	1811	1829	1836
П	Образовање	1700	1733	1744
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	1401	1437	1461
Р	Умјетност, забава и рекреација	263	318	331
С	Остале услужне дјелатности	435	473	482
	УКУПНО	20.785	21.502	22.005

Табела 14: Број запослених у граду Бијељина према подручјима дјелатности у 2016. 2017. и 2018. години²²

Повећање броја запослених остварено је у готово свим секторима, а занемарљиво смањење у дјелатностима: Вађење руда и камена, Прерађивачка индустрија, Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација и Стручне, научне и техничке дјелатности.

²² Републички завод за статистику Републике Српске

Подручја		Запослени у пословним субјектима	Предузетници и запослени код њих	Укупно запослени у 2018. години
А	Пољопривреда, шумарство и риболов	330	6	336
Б	Вађење руда и камена	26	0	26
Ц	Прерађивачка индустрија	3289	417	3706
Д	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	453	0	453
Е	Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	448	3	451
Ф	Грађевинарство	1.057	72	1129
Г	Трговина на велико и на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	4658	1155	5813
Х	Саобраћај и складиштење	802	134	936
И	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	407	689	1096
Ј	Информације и комуникације	516	36	552
К	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	502	12	514
Л	Пословање некретнинама	20	2	22
М	Стручне, научне и техничке дјелатности	513	296	809
Н	Административне и помоћне услужне дјелатности	275	37	312
О	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	1836	0	1836
П	Образовање	1681	63	1744
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	1461	0	1461
Р	Умјетност, забава и рекреација	319	12	331
С	Остале услужне дјелатности	171	311	482
УКУПНО		18.764	3.241	22.005

Табела 15: Број запослених у граду Бијељина према подручјима дјелатности и облику организовања у 2018. години²³

Посматрајући структуру самосталних предузетника и запослених код њих, такође доминирају запослени у области трговине - 1.155 запослених. Сектор угоститељства запошљава 689 лица, занатства – прерађивачки сектор и грађевинарство 489 лица, саобраћаја 134 лица и остале услужне дјелатности 774 лица.

²³ Републички завод за статистику Републике Српске

Наредна табела приказује запослене према **степену стручног образовања** запослених у пословним субјектима (без предузетника). Највећи број запослених је средњег нивоа образовања – 50,2%, затим слиједе запослени са високом стручном спремом – 26,6%, КВ радници – 10,3%, виша стручна спрема – 4,3%, неквалификовани радници – 4,4%, ВКВ радници – 1,7%. Посматрано у односу на претходну годину пораст запослених остварен је у свим образовним категоријама, осим код ВКВ и КВ радника.

Стручна спрема	Запослени	Мушкарци	Жене
УКУПНО	18764	10469	8295
Доктори наука	111	65	46
Магистри	194	76	118
Висока стручна спрема	4695	2131	2564
Виша стручна спрема	816	363	453
Средња стручна спрема	9416	5223	4193
Нижа стручна спрема	286	179	107
Висококвалификовани	321	299	22
Квалификовани	1942	1554	388
Полуквалификовани	149	119	30
Неквалификовани	834	460	374

Табела 16: Запослени према степену стручног образовања (без предузетника и запослених код предузетника)²⁴

Према **облику својине** највећи број запослених ангажован је у приватном сектору 14.980 запослених, што чини 68,07% укупног броја запослених. Слиједе запослени у државном сектору 5.500 или 24,99%, у субјектима са мјешовитим власништвом запослено је 1.795 лица 8,16%, док је најмањи број запослен у субјектима задружне својине – 30 лица или 0,14%. Посматрано у односу на претходне двије године, остварен је пораст запослених само у приватном сектору.

Облик својине	Запослени 2016. година	Запослени 2017. година	Запослени 2018. година
УКУПНО	20.785	21.502	22.005
Државна	5.477	5.522	5.500
Приватна	13.339	14.082	14.980
Задружна	32	30	30
Мјешовита	1.937	1.868	1795

Табела 17: Запослени према облику својине²⁵

Према облику организовања у пословним субјектима највећи број упуслен је у друштвима са ограниченом одговорношћу – 10.338 лица или 46,98% укупног броја запослених, установама 3.715 лица или 16,88%, акционарским друштвима 2.671 или 12,14% итд. Посматрано у односу на претходну годину, пораст запослених остварен је у јавним предузећима, друштвима са ограниченом одговорношћу, установама, законодавној и извршној власти и удружењима.

²⁴ Републички завод за статистику Републике Српске

²⁵ Републички завод за статистику Републике Српске

Облик организовања	Запослени 2017.година	Запослени 2018.година
Јавно предузеће	78	166
Акционарско друштво	2.755	2.671
Друштво са ограниченом одговорношћу	9.874	10.338
Ортачко друштво	13	12
Општа задруга	4	5
Специјализована задруга	39	37
Фонд	211	208
Микрокредитна организација	42	37
Установа	3.645	3.715
Тијело законодавне и извршне власти	1.068	1.082
Судски и правосудни орган	314	308
Удружење	176	180
Остали облици организовања	18	5
Укупно – пословни субјекти	18.237	18.764
Предузетници	3.265	3.241
УКУПНО	21.502	22.005

Табела 18: Запослени према облику организовања²⁶

2.3. Анализа образовања из перспективе запошљавања

Средње образовање и васпитање дјелатност је од општег друштвеног интереса, а обухвата различите врсте и облике образовања, те у зависности од врсте наставног плана и програма школа може бити организована као гимназија, средња стручна и техничка школа, умјетничка школа и вјерска школа. Средње стручно образовање даје појединцу могућност сналажења и констатног прилагођавања тржишту рада које диктирају глобалне промјене у свијету. С друге стране, стицање знања, вјештина и способности стечених средњим општим образовањем представља основу за даље школовање појединаца, као будућих академских грађана који би требало да допринесу квалитетнијем развоју друштва у цјелини.

Циљеви средњег образовања и васпитања дефинисани су тако да одговоре актуелним друштвеним и привредним захтјевима, промовишу цјеложивотно учење и развој свеукупног потенцијала и мотивације ученика за развој критичког мишљења и отворености за нова знања. За реализацију наведених циљева веома је важно да уписна политика буде креирана у сарадњи са свим друштвеним партнерима и пословном заједницом, односно према потребама тржишта рада. Креирање уписне политике је примарна мјера економске политике, која треба да буде усмјерена ка смањењу стопе укупне незапослености на подручју Града Бијељина.

При изради Плана уписа ученика, Министарство просвјете и културе Републике Српске, на основу званичних података о броју пријављених лица на евиденцији ЈУ Завода за запошљавање РС, за сва занимања, степен стручне спреме и у вези са бројем

²⁶ Републички завод за статистику Републике Српске

лица која су се у претходној години запослила, усклађује потребе тржишта рада на нивоу локалне заједнице са образовним и просторним капацитетима школа и исказаним интересовањима ученика. У циљу подизања квалитета образовања, уписна политика се води и према исказаним потребама високошколских установа за наставак даљег школовања.

Проблеми који се појављују у вези са усклађивањем образовања и тржишта рада су ти да ученици не исказују интерес да се школују за занимања за која постоји исказана потреба послодаваца, али и спремност послодаваца да стипендирају ученике. Постоје занимања за која ученици уопште не исказују интерес. Евидентан је проблем диспропорционалности између жеља ученика и потреба на тржишту рада, које је могуће отклонити интердисциплинарним приступом, јер је у питању проблем који се прожима кроз све сегменте друштва и на чијем рјешавању је потребно радити дугорочно, јер се само таквим приступом може направити квалитетна уписна политика.

Према броју, структури и просторном распореду, у Граду Бијељина постоји шест (6) јавних средњих школа, од којих једна гимназија, четири стручне и техничке школе и једна умјетничка школа. Укупан број уписаних ученика у први разред јавних средњих школа за школску 2018/2019. годину је 938 ученика, од тог броја 699 ученик су уписани у занимања IV степена, а 239 у занимања III степена. Број одјељења првих разреда је 40.²⁷

Редни број	Назив струке	Први разред		
		Број одјељења	Број ученика	Број ученика (%)
1.	Гимназија „Филип Вишњић“	8	192	20,47%
2.	Економска школа Бијељина	5	120	12,80%
3.	Пољопривредна и медицинска школа	11	264	28,14%
4.	Техничка школа „Михајло Пупин“	11	264	28,14%
5.	Средња стручна школа Јања	4	83	8,85%
6.	Музичка школа „Стеван Стојановић Мокрањац“	1	15	1,60%
	УКУПНО	40	938	100,00%

Табела 19. Број уписаних одјељења и ученика у први разред школске 2018/2019. године по школама на подручју Града Бијељина²⁸

²⁷ Одјељење за друштвене дјелатности, Градска управа Града Бијељина.

²⁸ Одјељење за друштвене дјелатности, Градска управа Града Бијељина.

Графикон 6. Графички приказ броја уписаних одјељења и ученика у први разред школске 2018/2019. године по школама на подручју Града Бијељина²⁹

Врста школе	I разред
Гимназије	192
Средње стручне и техничке школе	731
Умјетничке школе	15
Укупно	938

Табела 20. Број уписаних ученика у први разред школске 2018/2019. године по врсти школе (у апсолутним вриједностима)

Законом о високом образовању Републике Српске у складу са Болоњском декларацијом, успостављени су принципи пружања високог образовања у Републици у складу са европским стандардима. Овим законом предвиђено је спровођење четири кључна принципа Болоњске декларације: увођење европског система преноса бодова – ECTS, увођење нове структуре студија који чине три циклуса, промовисање мобилности студената и наставника, те усвајање система упоредивих диплома.

Болоњски процес у Републици Српској, између осталог, треба да испуни следеће циљеве:

- повећање степена запослености европских грађана и подизање нивоа међународне конкурентности европског система високог образовања,
- промовисање цјеложивотног учења и образовања,
- успостављање чвршћих веза између високог образовања и истраживачких институција,

²⁹ Одјељење за друштвене дјелатности, Градска управа Града Бијељина.

- промовисање запошљивости, јачање социјалне димензије, развој националних квалификацијских оквира компатибилних са усвојеним квалификацијским оквиром за европско подручје високог образовања.

У погледу развоја система цјеложивотног учења и образовања у сврху повећања запошљивости младих и олакшавања њихове професионалне покретљивости, у хоризонталној, али и у вертикалној оси, може се констатовати да су до сада постигнути прилично добри резултати, али да истовремено постоји много простора и потребе да се овај сегмент система образовања додатно оснажи и подржи.

Град Бијељина може кроз сарадњу са високошколским установама које дјелују на овом подручју подстаћи запошљивост младих и њихово усавршавање на различите начине. Примјера ради, представници академске заједнице али и студенти могу бити још више укључени у израду програмских и стратешких аката локалне заједнице, као и у друге активности које предузима Градска управа, у органима локалне власти и установама чији је оснивач Град може се спроводити студентска пракса, градска власту сарадњи са пословном заједницом може иницирати измјене студијских програма који се изводе на универзитетима с циљем прилагођавања условима тржишта рада на локалном нивоу и сл.

На подручју Града Бијељина, у оквиру Универзитета у Источном Сарајеву, дјелују два факултета са сједиштем у Бијељини (Педагошки факултет и Факултет пословне економије) и два факултетска одјељења (Правни факултет и Пољопривредни факултет). На ова четири факултета са вишедеценијском традицијом организована је настава из више студијских програма првог, другог и трећег циклуса академских студија.

У Бијељини дјелује и неколико приватних високошколских установа: Слобомир П Универзитет, Универзитет Синергија, Универзитет Бијељина, Одјељење Паневропског универзитета „Апеирон“ и Одјељење Универзитета за пословне студије. На њима се изводи настава из више студијских програма сва три циклуса.

Законом о **образовању одраслих** предвиђено је да Влада Републике Српске, на приједог Завода за образовање одраслих, за сваку годину доноси План образовања одраслих. У припреми Плана образовања, Завод обавезно прибавља мишљење Завода за запошљавање, Привредне коморе Републике Српске, Удружења послодаваца, органа јединице локалне самоуправе и надлежних министарстава. Планом образовања одраслих утврђују се приоритетне образовне области образовања одраслих, одређују инфраструктурне дјелатности потребне за извођење образовања одраслих, врши се распоређивање програма образовања на јединице локалне самоуправе, одређује се оквирни обим средстава која су потребна за његову реализацију, одређују се министарства која су надлежна за спровођење Плана образовања одраслих и одређују програми и динамика њиховог остваривања.

Основни циљ организатора образовања у оквиру Завода за образовање одраслих је омогућавање стицања, преквалификације и доквалификације у оквиру јавно важећих програма образовања (формалних и неформалних) и на тај начин омогућавање лакшег запошљавања полазника. У сврху прилагођавања извођења програма образовања одраслих могућностима и потребама полазника, врши се израда наставних планова и програма који поред редовне наставе и практичног рада обухватају и инструктивно-консултативну наставу као један од начина извођења програма образовања одраслих.

Образовањем одраслих на подручју Града Бијељина, тренутно се бави шест регистрованих привредних субјеката, а то су: Установа за образовање одраслих „Доситеј“ Бијељина, Средња стручна школа за образовање одраслих „Пословно техничка“ школа Бијељина, Установа за образовање одраслих „Alfa Union“ Бијељина, Установа за образовање одраслих „Образовни центар“ Бијељина, Установа за образовање одраслих „International“ Бијељина и Установа за образовање одраслих „Центар за образовање одраслих“ Бијељина.³⁰

2.3.1. Цјеложивотно учење

Цјеложивотно учење је концепт учења током цијелог живота, чији је циљ стицање и унапређивање знања, компетенција и квалификација за личне, друштвене и професионалне потребе, а који је настао јер се количина нових знања сваким даном увећава, док постојећа знања све више и брже застаријевају. Такав концепт обухвата учење у свим облицима: формално, неформално и информално учење, односно њихову интеграцију да би се стекле могућности за стално унапређивање личног развоја појединца. Формално образовање подразумијева стицање знања у васпитно-образовним установама према одобреном наставном плану и програму од Министарства, а за стечено знање се по завршетку школовања издаје свједочанство, односно диплома.

До сада је тежиште образовања било на формалном образовању. Међутим, цјеложивотно учење подразумијева и разне облике неформалног образовања посредством курсева, најчешће за стране језике и обуку за рад на рачунарима, додатних обука или преквалификација и стручног усавршавања. То је процес сталне надоградње и повећања знања стеченог у формалном школском систему са циљем усавршавања постојећих способности и стицања нових знања и квалификација и адекватног оспособљавања за рад. У данашњем времену нико не може гарантовати да ће неко радити један посао или да ће имати једно занимање за цијели живот. Због тога су и учења и стечена знања у оквиру свакодневних активности и рада врло драгоцјена, а такво образовање називамо информално образовање. Информално образовање није организовано и са становишта онога који учи не врши се са намјером.

Важнији циљеви цјеложивотног учења су: подизање општег нивоа образованости појединца, препознавање његових личних потенцијала и способности и његово оспособљавање за сналажење у промјенљивим условима рада, те повећање могућности за запошљавање. Ти циљеви су рашчлањени у кључним компетенцијама, чијим се усвајањем појединац оспособљава за живот у друштву знања.

Градска управа Града Бијељина, односно Одсјек за локални економски развој и европске интеграције је у току 2017. године у оквиру Пројекта „Континуираном институционалним сарадњом до одрживих радних мјеста у Бијељини“ објавио јавни позив незапосленим лицима за учешће у обуци за ЦНЦ оператера. Обука је обухватала теоријски дио, који је реализован у сарадњи са ЈУ Техничка школа „Михајло Пупин“ Бијељина и практични дио, који је реализован у постројењима фирми „Мега Дрво“ Д.О.О. и „Стеко центар“ Д.О.О. Бијељина. Од 75 полазника обуке, укупно 50 је успјешно положило завршни тест и добило сертификат ЦНЦ оператера. Од наведених 50

³⁰ Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге – АПИФ.

квалификованих ЦНЦ оператера, закључно са 31.12.2018. године, 16 је запослено на подручју Града Бијељина.

2.3.2. Предузетничко учење

Предузетничком учењу потребно је дати значајније мјесто у образовном систему због стварања покретачке снаге за развој привреде и друштва. У том смислу, потребно је учинити да предузетничко учење буде доступно сваком појединцу, реализујући мјере и активности којима се промовише предузетништво.

Градска управа Града Бијељина, односно Одсјек за локални економски развој и европске интеграције је у току 2017. и 2018. године у оквиру Пројекта „Континуираном институционалном сарадњом до одрживих радних мјеста у Бијељини“ објавио јавни позив незапосленим лицима ради одабира корисника Предузетничке обуке (сета предузетничких обука). Укупно 19 кандидата је успјешно завршило обуку од којих је 18 стекло право писања бизнис плана у циљу добијања неповратних новчаних средстава. Од 19 кандидата, 12 је добило неповратна новчана средства, након чега су успјешно отворили своје предузетничке радње и закључно са 31.12.2018. године запослили укупно 16 особа.

3. АНАЛИЗА АНКЕТНОГ УПИТНИКА ЗА ПРИВРЕДНИКЕ ГРАДА БИЈЕЉИНА

Градска управа Града Бијељина, односно Одсјек за локални економски развој и европске интеграције у току 2019. године спровео је анкету међу привредницима са подручја Града Бијељина. Анкетним упитником за привреднике прикупљени су одговори на двадесет два питања, међу којима су била питања затвореног типа, са понуђеним одговорима, али и питања отвореног типа. Укупно 152 привредна субјекта учествовала су у попуњавању упитника. Анкета је била подијељена на у седам дијелова.

3.1. Информације о послодавцу

3.1.1. Према дјелатности:

Дјелатност	Број	%
Примарна производња	2	1,31
Прехрамбена индустрија	5	3,28
Дрвна индустрија	8	5,26
Текстилна индустрија	2	1,31
Грађевинарство	4	2,63
Метални сектор	8	5,26
Транспорт, складиштење и дистрибуциј	3	1,97
Трговина	64	42,13
Хотелијерство туристичка дјелатност, услуге у туризму	4	2,63
Остало	52	34,22

3.1.2. Према облику организовања:

Облик организовања	Број	%
Друштво са ограниченом одговорношћу – Д.О.О.	88	57,89
Самостални предузетник – С.П.	64	40,14
Акционарско друштво – А.Д.	3	1,97

3.1.3. Према броју запослених:

Број запослених	Број	%
1 – 10	95	62,50
10 – 50	25	16,50
50 – 100	7	4,60
100 – 200	1	0,70
200+	1	0,70

Узорак се мање-више може сматрати упоредивим са општим показатељима о структури привреде у Граду Бијељина, барем када је ријеч о облику организовања, броју запослених и према дјелатности. Напомињемо, да су анкетом били обухваћени само привредни субјекти, и то они у приватном власништву. Послодавци из јавног сектора (органи власти, фондови, јавне установе, јавна предузећа и сл.), нису били предмет анкете.

3.2.Сарадња јавног и приватног сектора

Према наведеним одговорима, трећина испитаника имала је остварену сарадњу са Градском управом. У питању су били контакти различитог типа: учешће на пројектима, састанци у вези са изградњом индустријско – пословних зона, учешће на округлим столовима, радионицама и обукама, контакти приликом добијања бесповратних средстава и подстицаја, учешће у раду Привредног савјета, тематски разговори са градоначелником, прибављање и размјена информација и сл. Међутим, двије трећине испитаника саопштило је да није имало било какве контакте са Градском управом Града Бијељина, с тим да нису наводили разлоге зашто тих контаката није било.

На питање о односу јавног и приватног сектора у посљедњих годину дана, побољшање је осјетило 32% учесника, 48% учесника је рекло да се ништа није промијенило, а погоршање је осјетило 20% испитаника.

Међу разлозима за побољшању сарадњу, према онима који су одабрали тај одговор, углавном је наведена сарадња са Привредним савјетом, учешће на пројектима заједно са Градом Бијељина, преквалификација радника, добијање неповратних средстава и подстицаја, попут подстицаја Агенције за развој МСП, квалитетнија комуникација и способност и спремност запослених у Градској управи, ангажовање руководства Града, помоћ младим предузетницима, прилике које се пружају младим људима и доступност фондова, као и стручних едукација, организовање анкете о задовољству привредних субјеката и њиховим приједлозима како да се унаприједи пословно окружење и др. Уз ове одговоре навођени су конкретни примјери остварене сарадње.

Испитаници који су оцијенили да је стање остало непромијењено у погледу сарадње јавног и приватног сектора и који сматрају да је дошло до погоршања тог односа, разлоге

за то виде у генерално лошој комуникацији са приватним сектором, спорости у рјешавању проблема, партократији, лошој финансијској ситуацији и економској клими, недостатку новца у градској каси, бирократизацији управе, обостраној неактивности по том питању, прекиду појединих линија приградског саобраћаја, корупцији, компликовању и трајању процедура за прибављање одређене документације, недостатку дигитализације и сл. Најчешће нису навођени конкретни примјери уз ове одговоре, али било је и њих.

Да су неке од предложених иницијатива пословног сектора позитивно ријешене, потврдно је одговорило 12%, а одрично 88% испитаника. За потврдан одговор, наведени су разлози попут развоја индустријско – пословних зона, изградње инфраструктуре, рјешавање проблема са неадекватном радном снагом, брже спровођење поступака регистрације и издавања докумената, формирање одјељења за столаре и фризере у средњој школи, премије за дуван, регулисање власништва над земљиштем и др. Субјекти који су навели да нису ријешене иницијативе пословног сектора, нису конкретизовали о којим иницијативама је ријеч.

Привредни савјет остао је непознат половини испитаника (51%), док 42% испитаника оцјењује Привредни савјет као кључан, веома важан или важан фактор у природном окружењу. Преостали испитаници, њих 7% зна за Савјет али сматра да је његово постојање потпуно неважно.

3.3. Ефикасност система за издавање грађевинских дозвола

У погледу оцјене процеса добијања дозволе за градњу, већина испитаника је указала на позитивна искуства, указујући да су без проблема остварили своја права уколико би се доставила потпуна документација. Мањи број испитаника навео је проблеме попут дужине и захтјевности поступка и обимности потребне документације. Притом, треба нагласити да се око 40 % испитаника у посљедњих 10 година бавило градњом или проширењем својих пословних објеката, тако да је овдје било ријечи о њиховим непосредним искуствима.

Оцјена различитих елемената из области урбанизма и издавања дозвола за градњу приказана је у сљедећој табели:

	Значај за моје пословање			Квалитет процедура/услуга		
	Оцјена	Број	%	Оцјена	Број	%
Просторни план	Кључно за моје пословање	14	9,21	Веома сам задовољан	4	2,63
	Значајно	23	15,13	Задовољан/на сам али има још простора за побољшање	23	15,13
	Од малог значаја	26	17,10	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	24	15,79
	Нема никакав значај	34	22,36	Нимало нисам задовољан/на	18	11,84
	Уздржано	55	36,18	Уздржано	85	55,92

Регулациони планови	Кључно за моје пословање	13	8,55	Веома сам задовољан	5	3,29
	Значајно	25	16,45	Задовољан/на сам али има још простора за побољшање	23	15,13
	Од малог значаја	23	15,13	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	26	17,11
	Нема никакав значај	32	21,05	Нимало нисам задовољан/на	18	11,84
	Уздржано	59	38,82	Уздржано	85	55,92
Ефикасност процедура издавања дозвола на локалном нивоу	Кључно за моје пословање	21	13,82	Веома сам задовољан	9	5,92
	Значајно	25	16,45	Задовољан/на сам али има још простора за побољшање	22	14,47
	Од малог значаја	23	15,13	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	28	18,42
	Нема никакав значај	30	19,74	Нимало нисам задовољан/на	17	11,18
	Уздржано	55	36,18	Уздржано	78	51,32
Ефикасност процедура издавања дозвола на вишим нивоима власти	Кључно за моје пословање	19	12,50	Веома сам задовољан	4	2,63
	Значајно	21	13,82	Задовољан/на сам али има још простора за побољшање	27	17,76
	Од малог значаја	23	15,13	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	27	17,76
	Нема никакав значај	31	20,39	Нимало нисам задовољан/на	15	9,87
	Уздржано	58	38,16	Уздржано	80	52,63
Доступност информација о поступку издавања свих потребних дозвола на вебсајту Градске управе	Кључно за моје пословање	17	11,18	Веома сам задовољан	9	5,92
	Значајно	26	17,10	Задовољан/на сам али има још простора за побољшање	30	19,74
	Од малог значаја	21	13,82	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	19	12,50

	Нема никакав значај	30	19,74	Нимало нисам задовољан/на	13	8,55
	Уздржано	58	38,16	Уздржано	81	53,29
Информације о доступним локацијама за инвестирање	Кључно за моје пословање	13	8,55	Веома сам задовољан	6	3,95
	Значајно	21	13,82	Задовољан/на сам али има још простора за побољшање	27	17,76
	Од малог значаја	22	14,47	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	18	11,84
	Нема никакав значај	38	25,00	Нимало нисам задовољан/на	18	11,84
	Уздржано	59	38,82	Уздржано	83	54,61
Доступност водича, упуштава и формулара за инвеститоре	Кључно за моје пословање	12	7,89	Веома сам задовољан	4	2,63
	Значајно	25	16,45	Задовољан/на сам али има још простора за побољшање	28	18,42
	Од малог значаја	21	13,82	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	25	16,45
	Нема никакав значај	37	24,34	Нимало нисам задовољан/на	16	10,53
	Уздржано	58	38,16	Уздржано	81	53,29

3.4.Предвидљивости трошкова пословања

У погледу услова за сигуран и брз развој привредне активности, око 37% испитаника је веома задовољно или је задовољно али има простора за побољшања са степеном предвидљивости трошкова пословања на које утичу локалне таксе и накнаде,приближно 31% испитаника није задовољно тиме, али примјећује побољшања, док око 20% уопште није задовољно, а неких 12% се није изјаснило. Ови одговори заједно са осталим одговорима у вези са предвидљивости трошкова пословања у погледу такса, накнада и подстицаја, приказани су у сљедећој табели:

	Оцјена	Број	%
Степен предвидљивости трошкова пословања, на које утичу локалне таксе и накнаде	Веома сам задовољан/на	10	6,57
	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	47	30,92
	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	48	31,58
	Нимало нисам задовољан/на	30	19,74
	Уздржано	17	11,18

Оправданост износа локалних такси и накнада	Веома сам задовољан/на	10	6,57
	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	40	26,32
	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	50	32,89
	Нимало нисам задовољан/на	35	23,03
	Уздржано	18	11,84
Транспарентност у вођењу политике локалних такси и накнада	Веома сам задовољан/на	9	5,92
	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	43	28,29
	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	44	28,95
	Нимало нисам задовољан/на	32	21,05
	Уздржано	24	15,79
Адекватност подстицаја/умањења такси, субвенција које се тренутно нуде приватном сектору	Веома сам задовољан/на	10	6,57
	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	35	23,03
	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	50	32,89
	Нимало нисам задовољан/на	32	21,05
	Уздржано	24	15,79
Транспарентност у вођењу политике локалних подстицаја/умањења такси, субвенција за приватни сектор	Веома сам задовољан/на	9	5,92
	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	35	23,03
	Нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	43	28,29
	Нимало нисам задовољан/на	39	25,66
	Уздржано	26	17,11

Ако се наведени подаци поједностављено прикажу, може се закључити да релативна већина испитаника (према броју субјеката, а не према величини):

- сматра непредвиљивим трошкове пословања, на које утичу локалне таксе и накнаде;
- сматра неоправданим износ локалних такса и накнада;
- није задовољна транспарентношћу у вођењу политике локалних такса и накнада;
- сматра неадекватним подстицаје/умањења такса, субвенција које се тренутно нуде приватном сектору;
- није задовољна транспарентношћу у вођењу политике локалних подстицаја/умањења такса, субвенција за приватни сектор;
- али треба нагласити да је у просјеку преко 60% испитаника или веома задовољно, или задовољно али има простора за побољшање, или незадовољно али примјећује побољшања, што указује на позитиван тренд промјена.

Управо у складу са наведеним закључцима, учесници су дали и препоруке у смислу креирања локалне политике такса и накнада, које се могу свести на два основна закључка: смањити, укинути, или значајно прилагодити таксе и накнаде, и транспарентније трошити приходе од такса и накнада.

Препоруке учесника локалним властима у смислу креирања адекватне политике подстицаја/умањења такса, субвенција за пословни сектор тичу се:

- повећања субвенција, уз смањење такса или равнотежу такса и субвенција;
- пројектно оријентисаног давања субвенција, а не давања субвенција кроз уопштenu подјелу;
- угледања на пожељне примјере из окружења (нпр. Јагодину).

3.5. Подршка запошљавању и управљање људским ресурсима

Једно од питања односило се и на планирана запошљавања. Значајна већина испитаника планира нова радна мјеста у наредне двије године, чак 64%, и то за следећи број:

- 0–2 49 (32,24%)
- 3–9 41 (26,97%)
- 10–50 5 (3,29%)
- 50–249 1 (0,66%)
- Више од 250 1 (0,66%)

Међу планираним новим радним мјестима, највише учесника у упитнику навело је да су им потребни радници са ССС, затим ВСС, и КВ степеном квалификације. Углавном су у питању занатски послови попут механичара, бравара, заваривача, лакирера, лимара, монтера и др.; услужни послови као што су трговци, конобари, кувари, кројачи и сл.; сложенији технички послови, рецимо графички инжењери, дизајнери, ЦНЦ оператери, фармацеутски, пољопривредни и прехрамбени техничари и др.; а рјеђе сложени послови за које се захтијева ВСС, попут машинских и електро инжењера, економиста, правника и магистара фармације.

Исказани захтјеви за пријемом нових радника, односно планирање нових радних мјеста, указују на то да већина привредних субјеката са подручја Града Бијељина, барем они анкетирани, намјеравају запошљавати раднике за којима постоји потреба и на тржишту радне снаге у европским земљама (занатска и услужна дјелатност). То унеколико усложњава прилике јер општи услови рада, нето плате, накнаде и остала права из радног односа на домаћем тржишту рада нису ни изблиза повољне као у европским државама. Очито је да ће у сарадњи републичких и локалних власти, као и образовних установа и пословних субјеката, морати доћи до битно другачије сарадње уколико постоји намјера да се привредна активност одржи на овим просторима.

Структура радника према степену квалификације и дјелатностима, а чији пријем планирају анкетирани привредници у наредне двије године, у принципу одговара квалификационој структури и структури дјелатности лица запослених са евиденције ЈУ Завод за запошљавање РС – Филијала Бијељина у посљедње двије године (вид. Табелу 8 и Табелу 9). С обзиром на то да су анкетом били обухваћени само привредни субјекти у приватном власништву, а да послодавци из јавног сектора (органи власти, фондови, јавне установе, јавна предузећа и сл.) нису анкетирани, донекле је и разумљива мања потражња за високо квалификованом радном снагом. Низак ниво учешћа високих технологија у привреди Републике Српске, одражава се и на квалификациону структуру запослених, са претежним учешћем радника ССС трећег и четвртог степена.

На анкети, већина испитаника није била задовољна тржиштем радне снаге (47%), наспрам 37% оних који јесу и 16% учесника који се нису изјаснили. Разлози за незадовољством тржиштем радне снаге прије свега су незаинтересованост и/или

неквалификованост и/или исељавање радно способних лица, док је значајан разлог сива економија и рад на црно, што ствара нелојалну конкуренцију на тржишту.

Занимљиво је да чак 38% учесника нема мишљење о тренутном ангажовању Града Бијељина на унапређењу радне снаге и развоју људских ресурса. Преостали учесници су углавном задовољни (34%), док је нешто мањи дио незадовољан (28%). По свему судећи, није довољна обавијештеност о активностима које су предузете на том плану и на томе треба радити.

3.6. Цијене и квалитет комуналних услуга и инфраструктуре

Оцјена комуналне инфраструктуре приказана је у сљедећој табели:

	Цијена			Квалитет			Доступност:		
	Оцјена	Број	%	Оцјена	Број	%	Оцјена	Број	%
Водоснабдијевање	Цијене су ниске	4	2,63	Не постоји комунална услуга или инфраструктура	4	2,63	Потпуно сам информисан	41	26,97
	Цијене су сасвим реалне	15	9,87	Веома сам задовољан/на	28	18,42	Имам основне информације	80	52,63
	Цијене су донекле реалне	27	17,16	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	60	39,47	Тешко долазим до информација	24	15,78
	Цијене су превисоке	90	59,21	Нимало нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	17	11,18	Не могу доћи до информација	5	3,29
	Уздржано	16	10,52	Нимало нисам задовољан/на	20	13,16	Уздржано	23	15,13
				Уздржано	22	14,47			
Канализација	Цијене су ниске	3	1,97	Не постоји комунална услуга или инфраструктура	30	19,74	Потпуно сам информисан	16	10,53
	Цијене су сасвим реалне	9	5,92	Веома сам задовољан/на	16	10,53	Имам основне информације	67	44,08
	Цијене су донекле реалне	29	19,08	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	48	31,58	Тешко долазим до информација	24	15,79
	Цијене су превисоке	73	48,03	Нимало нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	21	13,82	Не могу доћи до информација	4	2,63
	Уздржано	38	25,00	Нимало нисам задовољан/на	15	9,87	Уздржано	41	26,97

				Уздржано	22	14,47			
Одношење смећа	Цијене су ниске	3	1,97	Не постоји комунална услуга или инфраструктура	0	0,00	Потпуно сам информисан	21	13,82
	Цијене су сасвим реалне	33	21,71	Веома сам задовољан/на	32	21,05	Имам основне информације	83	54,61
	Цијене су донекле реалне	50	32,89	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	61	40,13	Тешко долазим до информација	21	13,82
	Цијене су превисоке	54	35,53	Нимало нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	21	13,82	Не могу доћи до информација	8	5,26
	Уздржано	12	7,89	Нимало нисам задовољан/на	17	11,18	Уздржано	19	12,5
				Уздржано	21	13,82			
Гријање	Цијене су ниске	3	1,97	Не постоји комунална услуга или инфраструктура	28	18,42	Потпуно сам информисан	11	7,24
	Цијене су сасвим реалне	4	2,63	Веома сам задовољан/на	2	1,32	Имам основне информације	32	21,05
	Цијене су донекле реалне	23	15,13	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	25	16,44	Тешко долазим до информација	13	8,55
	Цијене су превисоке	31	20,39	Нимало нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	12	7,89	Не могу доћи до информација	6	3,95
	Уздржано	91	59,87	Нимало нисам задовољан/на	7	4,61	Уздржано	90	59,21
				Уздржано	78	51,32			

Услуге превоза	Цијене су ниске	4	2,63	Не постоји комунална услуга или инфраструктура	72	47,37	Потпуно сам информисан	13	8,55
	Цијене су сасвим реалне	16	10,53	Веома сам задовољан/на	7	4,61	Имам основне информације	37	24,34
	Цијене су донекле реалне	31	20,39	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	33	21,71	Тешко долазим до информација	14	9,21
	Цијене су превисоке	25	16,45	Нимало нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	13	8,55	Не могу доћи до информација	8	5,24
	Уздржано	76	50,00	Нимало нисам задовољан/на	13	8,55	Уздржано	80	52,63
				Уздржано	14	9,21			
Електрична енергија	Цијене су ниске	5	3,29	Не постоји комунална услуга или инфраструктура	0	0,00	Потпуно сам информисан	20	13,16
	Цијене су сасвим реалне	18	11,84	Веома сам задовољан/на	21	13,82	Имам основне информације	87	57,24
	Цијене су донекле реалне	41	26,97	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	64	42,11	Тешко долазим до информација	19	12,50
	Цијене су превисоке	77	50,66	Нимало нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	26	17,11	Не могу доћи до информација	6	3,95
	Уздржано	11	7,24	Нимало нисам задовољан/на	21	13,82	Уздржано	20	13,16
				Уздржано	20	13,16			

Телекомуникације	Цијене су ниске	3	1,97	Не постоји комунална услуга или инфраструктура	1	0,65	Потпуно сам информисан	20	13,16
	Цијене су сасвим реалне	18	11,84	Веома сам задовољан/на	17	11,18	Имам основне информације	80	52,53
	Цијене су донекле реалне	42	27,63	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	60	39,47	Тешко долазим до информација	20	13,16
	Цијене су превисоке	73	48,02	Нимало нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	24	15,78	Не могу доћи до информација	8	5,26
	Уздржано	16	10,52	Нимало нисам задовољан/на	27	17,76	Уздржано	24	15,79
				Уздржано	23	15,13			
Локална путна инфраструктура	Цијене су ниске	8	5,26	Не постоји комунална услуга или инфраструктура	3	1,97	Потпуно сам информисан	22	14,47
	Цијене су сасвим реалне	25	16,45	Веома сам задовољан/на	19	12,50	Имам основне информације	77	50,66
	Цијене су донекле реалне	51	33,55	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	57	37,5	Тешко долазим до информација	19	12,5
	Цијене су превисоке	46	30,26	Нимало нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	22	14,47	Не могу доћи до информација	9	5,92
	Уздржано	22	14,47	Нимало нисам задовољан/на	29	19,07	Уздржано	25	16,45
				Уздржано	22	14,47			

Снабдијевање гасом	Цијене су ниске	9	5,92	Не постоји комунална услуга или инфраструктура	92	60,53	Потпуно сам информисан	12	7,89
	Цијене су сасвим реалне	2	1,32	Веома сам задовољан/на	1	0,66	Имам основне информације	20	13,16
	Цијене су донекле реалне	14	9,21	Задовољан/на сам, али има још простора за побољшање	8	5,26	Тешко долазим до информација	10	6,58
	Цијене су превисоке	15	9,87	Нимало нисам задовољан/на, али примјећујем побољшања	7	4,61	Не могу доћи до информација	8	5,26
	Уздржано	113	74,34	Нимало нисам задовољан/на	11	7,24	Уздржано	102	67,11
				Уздржано	33	21,71			

У дијелу упитника који се тиче побољшања доступности и квалитета инфраструктуре и комуналних услуга, учесници су дали бројне али понекад противрјечне препоруке Граду Бијељина. С једне стране, предложено је смањење или укидање накнада и такса, а с друге стране се очекује повећано инвестирање, повећане субвенције, и укупно веће учешће Града Бијељина у обезбјеђењу комуналних и инфраструктурних услуга, за шта су потребни издашнији приходи.

3.7. Приједлози, похвале, иницијативе и приговори

Бројни су захтјеви за већим учешћем Града у осигурању повољних привредних услова, често кроз инвестирање у инфраструктуру, као и кроз субвенције, подстицаје и сл., а с друге стране понављају се захтјеви за свеопштим смањењем јавних прихода које остварује Град Бијељина од такса и накнада. Указује се и на потребу задржавања младог и радно способног становништва, не само у урбаном него и у руралним дијеловима подручја Града, за шта се наводи више начина, међу којима је значајнији развој приградског јавног превоза.

4. АНАЛИЗА ПРОБЛЕМА И ПОТРЕБА

Проблем незапослености у сваком друштву повезан је са амбијентом у коме се одвијају процеси који се односе на апсорбовање потенцијалне радне снаге и на њега је потребно свјесно и правовремено утицати. Наравно, потребно је искористити све предности тог амбијента са становишта људских ресурса, енергије, домаћих сировина, географског положаја и политичке стабилности земље, као врло битног фактора.

У изради овог акционог плана коришћена је SWOT анализа (анализа снага, могућности, слабости и пријетњи) у настојању да се амбијент у коме се одвијају пословне активности Града Бијељина сагледају са свих страна.

Инвестиције су предуслов за подизање нових капацитета и привлачење нових инвеститора (страних и домаћих), али и начин да се повећа запосленост, односно смањи незапосленост у некој заједници, па је управо кроз наредну SWOT анализу посебно указано на амбијент за инвестирање/улагање, као најважнији фактор у повећању стопе запослености. Свакако, овдје треба поменути и опрез са страним улагачима на који се указује у савременој економској теорији. Ако је неко био спреман да остави без посла раднике у држави претходног пословања, па је дошао код нас јер му је повољније да овдје ради, такав се неће уздржавати да и од нас оде чим нађе боље услове пословања.

<u>Предности:</u>	<u>Слабости:</u>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Дobar географски положај на тремеђи трију држава и на двије ријеке од којих је једна пловна и са изграђеним лучким капацитетима у близини ❖ 54.000ha обрадивог и искоришћеног пољопривредног земљишта ❖ Повољни климатски услови са благим зимама, умјерено топлим љетима, и 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Недовољно развијен систем заштите од поплава и других природних катастрофа ❖ Уситњеност пољопривредних посједа ❖ Земљишна евиденција није у потпуности уређена и поуздана ❖ Негативан природни прираштај

<ul style="list-style-type: none"> ❖ могућностима за наводњавање ❖ Раст становништва кроз унутрашње миграције ❖ Доступност младе радне снаге ❖ Доступност образовних институција на свим нивоима – од стручних школа до универзитета ❖ Проактивна и професионална локална управа ❖ Постојање пословних зона, планске документације и доступност слободних капацитета инфраструктуре у тим зонама ❖ Развијена саобраћајна инфраструктура – постојање путева и обилазница у граду ❖ Постојање подстицаја за инвеститоре и мала и средња предузећа ❖ Концентрација пословних и финансијских установа ❖ Распољивост прерађивачких капацитета прехранбене и дрвне индустрије ❖ Успјешно се спроводи пројекат изградње канализације ❖ Могућност даљег проширења топлводне мреже, јер је постојећа градска мрежа обновљена и представља добру основу за проширење ❖ Постојање разноврсних туристичких потенцијала ❖ Доступност институција које врше доквалификацију и преквалификацију радне снаге ❖ Традиција и развијеност предузетништва 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Неповољна старосна структура становништва у руралном подручју ❖ Недостатак одређених професија на тржишту рада ❖ Политичка нестабилност ❖ Недовољно афирмисање младих људи за рад и останак на подручју града ❖ Непостојање организованог наступа пољопривредних произвођача на тржишту и непостојање органске производње ❖ Недостатак властите акумулације за инвестициона улагања ❖ Дефицит спољнотрговинског пословања локалне економије ❖ Високе цијене за струју, телефон, воду и канализацију ❖ Није развијен интегрални приступ у области управљања отпадом – није уведен систем за рециклирање комуналног отпада ❖ Тренутно недовољни капацитети за испоруку топлотне енергије у потребним количинама ❖ Недовољно развијена туристичка инфраструктура ❖ Недовољна информисаност незапослених о понуди на тржишту рада, доступности подстицаја, могућности преквалификација и доквалификација ❖ Недостатак предузетничког искуства код младих и проактивног става
<p><u>Прилике (шансе)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Евидентна потражња за пословним локацијама од стране домаћих и међународних инвеститора ❖ Програми подршке међународних донатора ❖ Постојање националних програма и међународних организација за развој предузетништва ❖ Већа заступљеност предузетништва у обавезном и редовном образовању 	<p><u>Пријетње</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Слабљење привредне активности ❖ Сива економија ❖ Неусклађеност образовног система са стварним потребама на тржишту радне снаге ❖ Недостатак мотивисања младих ❖ Предрасуде према радној способности лица старијих од 40 година ❖ Неповољни миграцијски трендови – иселјавање становништва, нарочито

<ul style="list-style-type: none"> ❖ Програми за предузетничку едукацију ❖ Предприступни фондови ЕУ ❖ Изградња ауто-пута Кузмин – Рача – Бијељина ❖ Изградња дринског насипа и уређење каналске мреже ❖ Тренд развоја иновативне производње пољопривредних производа, изградња прерађивачких капацитета и капацитета за кооперацију пољопривредних произвођача (задруга) уз трансфер знања и технологија кроз кооперацију са дијаспором 	<p>младих и породица високообразованих лица са малом дјецом чији би привремени карактер могао да прерасте у трајни</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Неадекватна фискална политика – повећање пореза и намета привреди ❖ Економска криза и наставак рецесије у југо-источној Европи ❖ Неповјерење дијаспоре према локалном и републичком економском и друштвеном амбијенту ❖ Спорост приликом усвајања одлука и прописа и прилагођавања нормативног оквира стварним потребама
--	--

5. СТРАТЕШКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ, МЈЕРЕ, АКТИВНОСТИ, ИНДИКАТОРИ И КЉУЧНИ АКТЕРИ

Листа скраћеница:

АДСШ	Актив директора средњих школа
ВШУ	Високошколске установе са подручја Бијељине
ЗЗЗРС	ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске
ЗЗОО	Завод за образовање одраслих
ИРБРС	Инвестиционо-развојна банка Републике Српске
МЗСЗ	Министарство здравља и социјалне заштите
МИЕР	Министарство индустрије, енергетике и рударства
МНТ	Министарство за научно-технолошки развој, високо образовање и информатичко друштво
МПК	Министарство просвјете и културе
МПОС	Министарство породице омладине и спорта
МПШВ	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
МРБИЗ	Министарство рада и борачко-инвалидске заштите
МТТ	Министарство трговине и туризма
МУЛС	Министарство управе и локалне самоуправе
МФ	Министарство финансија
ППК БН	Привредна комора Републике Српске – Подручна привредна комора Бијељина
РАРС	Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа
ФПРЗИ	ЈУ Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида

Стратешки циљ	Оперативни циљеви	Мјере	Активности	Индикатор	Кључни актери
1. Повећати запосленост и економску активност становништва у Граду Бијељина	1.1. Осигурати већу повезаност система образовања са тржиштем рада	1.1.1. Развој Радне групе за образовање и запошљавање	<p>- Организовати обуке за планирање локалне политике запошљавања за представнике локалне заједнице, образовних установа и послодаваца.</p> <p>- Наставак активности успостављања партнерстава за образовање и запошљавање између послодаваца, образовних установа и незапослених лица.</p>	<p>- Број обука за планирање локалне политике запошљавања.</p> <p>- Број округлих столова, састанака и других активности на којима ће послодавци, образовне установе и незапослена лица успоставити контакте и размијенити идеје и искуства.</p>	Град Бијељина, ЗЗЗРС, ППК БН, АДСШ, ВШУ
		1.1.2. Успоставити систем и механизме комуникације кључних актера у области образовања и тржишта рада	<p>- Успостављање партнерског односа кроз директну сарадњу са послодавцима, Подручном привредном комором Бијељина, синдикалним организацијама, Регионалним синдикалним центром, средњим</p>	<p>- Број потписаних протокола о сарадњи.</p> <p>- Број тематских округлих столова.</p>	Град Бијељина, МПК, МНТ, МПОС, МРБИЗ, ППК БН, ЗЗЗРС, АДСШ, ВШУ

			школама, факултетима.		
			<p>1.1.3. Развој система ученичке и студентске праксе</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Опремање радионица средњих стручних школа и лабораторија, судница, сала факултета неопходном опремом. - Обука наставника за рад на опреми. - Укључивање предузећа за обављање дијела практичне наставе. - Обука инструктора из предузећа за рад са ученицима и студентима. - Вредновање боравка и рада ученика и студената у пословним субјектима. 	<ul style="list-style-type: none"> - Опремљеност радионица средњих стручних школа и лабораторија, судница, сала факултета неопходном опремом. - Број средњих стручних школа и факултета/ ученика и студената/наставника/инструктора укључених у програме. - Број предузећа укључених у реализацију практичне наставе. - Израђен документ процедуре вредновања боравка и рада на стручној пракси.

		<p>1.1.4. Унаприједити систем професионалне оријентације и каријерног савјетовања</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Индивидуално и групно професионално информисање ученика и студената. - Анализа потреба послодаваца и праћење кретања на тржишту рада. - Организовање сајмова занимања, дана отворених врата основних и средњих школа и факултета. 	<ul style="list-style-type: none"> - Индивидуално и групно информисање свих ученика завршних разреда основних и средњих школа и завршних година факултета. - Израђен документ анализе. - Број одржаних сајмова и дана отворених врата. 	<p>Град Бијељина, МПК, МНТ, ППК БН, ЗЗЗРС, АДСШ, ВШУ</p>
		<p>1.1.5. Унаприједити систем образовања са циљем повећања знања и вјештина ученика и студената, а нарочито у области предузетништва</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Представљати и подржати пројекте са примјеном у привреди. - Зановити студијске програме с циљем увођења више практичне наставе, а за потребе тржишта рада. - Подизање свијести о значају предузетничког учења. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број пројеката. - Број зановљених студијских програма. - Степен обавијештености о значају предузетништва као кључне особине за цјеложивотно учење. - Број представљених 	<p>Град Бијељина, МПК, МНТ, МИЕР, МПОС, МРБИЗ, ППК БН, ЗЗЗРС, АДСШ, ВШУ</p>

			<p>- Унапређивање предузетничког учења на свим нивоима образовања.</p> <p>- Оспособљавање наставника за развој предузетничких знања и вјештина у образовним установама.</p>	<p>примјера добре праксе кроз учешће ученика и студената у пројектима о предузетничким вјештинама и учењу са партнерима.</p> <p>- Број измијењених постојећих и увођење нових студијских програма који су усмјерени на предузетничко учење.</p>	
	1.2.Развијање културе рада и етике рада	1.2.1. Унаприједити правни оквир за ученички, омладински и студентски рад	- Заговарање усвајања законских и подзаконских аката пред надлежним органима републичке власти који ће додатно подстицати ученички, омладински и студентски рад.	- Број прихваћених приједлога градских власти за измјене и допуне и/или усвајање нових прописа којима се додатно подстиче ученички, омладински и студентски рад.	Град Бијељина, МПК, МНТ, МИЕР, МПОС, МРБИЗ, ВШУ
		1.2.2. Представљање и подршка студентског и омладинског рада и задругарства	- Подршка одржавању ученичких и студентских скупова локалног, републичког и регионалног значаја у Бијељини, с циљем	- Број одржаних скупова који су подржани од стране локалне заједнице.	- Број ученика и студената који су

			<p>представљања Бијељине и њених могућности.</p> <p>- Подстицање омладинског рада кроз омладинске и студентске задруге.</p>	<p>укључени у рад омладинских и студентских задруга.</p>	
	1.2.3. Представљање и подршка друштвено корисног рада	<p>- Представљање и подршка волонтирању од стране локалне заједнице.</p> <p>- Додјела градских награда и признања за најбоље волонтере.</p> <p>- Обиљежавање 5. децембра, Међународног дана волонтера и организовање конференција и стручних семинара у области волонтирања.</p>	<p>- Одржана додјела градских награда и признања за најбоље волонтере.</p> <p>- Одржана свечаност или бар округли сто поводом обиљежавања 5. децембра, Међународног дана волонтера.</p> <p>- Обавјештавање јавности о волонтирању, волонтерским могућностима и примјерима добре праксе.</p> <p>- Број волонтера који су учествовали</p>	<p>Град Бијељина, ВСПС</p>	

				у хуманитарним и радним акцијама.	
		1.2.4. Представљање добрих примјера	- Објављивање на интернет страници Града и локалним интернет порталима, односно локалним и републичким медијима добрих примјера активних тражилаца послаи представљање добрих примјера кроз рад са незапосленим лицима са подручја Бијељине.	- Број објављених добрих примјера и прича.	Град Бијељина, портали и медији са простора града
	1.3. Унаприједити запошљивост активних тражилаца посла	1.3.1. Развој, финансирање и спровођење обука за унапређивање запошљивости активних тражилаца посла	- Припрема и извођење републичких и локалних пројеката суфинансирања преквалификације, доквалификације и припреме за запошљавање. - Кроз савјетодавни поступак утврдити потребе активних тражилаца за обукама, преквалификацијама и доквалификацијама	- Број обучених лица. - Број запослених лица након спроведене обуке. - Број активних тражилаца запослења код којих је утврђена потреба за обукама, преквалификацијама и доквалификацијама за унапређење запошљивости.	ЗЗЗРС, ЗЗОО, ППК БН, Град Бијељина

			ради унапређења њихове запошљивости.		
		1.3.2. Развој и заговарање система цјеложивотног учења и образовања одраслих	<ul style="list-style-type: none"> - Подизање свијести о значају улагања у људски кадар. - Препознавање и сагледавање неформално и информално стечених знања и вјештина. - Сарадња са Заводом за образовање одраслих Републике Српске. - Сарадња са центрима за обуку одраслих приликом израде програма стручног оспособљавања. 	<ul style="list-style-type: none"> - Број одржаних догађаја и представљања. - Протокол о сарадњи са Заводом за образовање одраслих. - Измјене и допуне програма стручног оспособљавања. - Број оспособљених незапослених лица. 	МПК, МНТ, ЗЗОО, ЗЗЗРС, ППК БН, Град Бијељина
		1.3.3. Усмјеравање незапослених ка активном дјеловању на тржишту рада	<ul style="list-style-type: none"> - Развој мотивације за активно тражење посла. - Развијање вјештина писања радне биографије и вођења 	<ul style="list-style-type: none"> - Број лицао бухваћених обуком. - Број информација доступних у инфо-пакетима. 	ЗЗОО, ЗЗЗРС, ППК БН, Град Бијељина

			<p>разговора са будућим послодавцем.</p> <p>- Прикупљање информација и израда инфо-пакета (актуелне информације о могућностима запошљавања, едукације, волонтирања и додатне праксе, посебно младих у циљу бржег укључивања у процес рада).</p> <p>- Развој предузетничке свијести, подршка у припреми бизнис идеје, обука за предузетничке вјештине и писање бизнис плана.</p> <p>- Ширење мреже клубова за тражење посла.</p>	<p>- Број лица која су прошла обуку за предузетништво.</p> <p>- Оснивање клуба за тражење посла и број чланова клуба.</p>	
			1.3.4. Процјена могућности	- Процјена запошљивости	

		<p>запошљавања незапослених лица зависно од потреба тржишта и предлагање додатних мјера за брже укључивање у процес рада</p>	<p>новопријављених лица, профилисање незапослених према степену запошљивости.</p>	<p>лица активних тражилаца запослења.</p>	
	<p>1.4. Унаприједити запошљавање најрањивијих група незапослених лица (млади, дјеца погинулих бораца, ратни војни инвалиди и друга лица са инвалидитетом, демобилисани борци, националне мањине, Роми, жене, лица која имају више од 50 година...)</p>	<p>1.4.1. Непрестано осмишљавање, финансирање и спровођење активних мјера у циљу повећања запошљивости, запослености и samozапослености лица из угрожених категорија незапослених лица</p>	<p>- Припрема и извођење републичких и локалних пројеката финансирања запошљавања и samozапосљавања дјеце погинулих бораца, РВИ и демобилисаних бораца ВРС.</p> <p>- Припрема и извођење републичких и локалних пројеката подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника.</p> <p>- Припрема и извођење</p>	<p>- Број лица запослених по пројекту.</p> <p>- Постотак останка лица у радном односу након истека обавезног периода запошљавања.</p>	<p>МРБИЗ, ЗЗЗРС, ЗЗОО, ФПРЗИ, Град Бијељина, НВО Отахарин</p>

			<p>републичких и локалних пројеката запошљавања избјеглих, расељених лица и повратника ради интеграције и реинтеграције тих категорија.</p> <p>- Припрема и извођење републичких и локалних пројеката самозапошљавања и развоја предузетништва код младих до 35 година старости.</p> <p>- Припрема и извођење републичких и локалних пројеката обуке, доквалификације и преквалификације.</p> <p>- Припрема и извођење републичких и локалних пројеката намијењених младима</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>до 30 година и лицима изнад 50 година старости.</p> <p>- Припрема и извођење републичких и локалних пројеката подршке запошљавању и самозапошљавању жена.</p> <p>- Припрема и извођење републичких и локалних пројеката подршке запошљавању Рома.</p>		
--	--	--	--	--	--

		1.4.2. Непрестано осмишљавање, финансирање и спровођење активних мјера с циљем повећања запошљавања и samozапосљавања циљних категорија незапослених лица у привреди	- Припрема и извођење републичких и локалних пројеката запошљавања и samozапосљавања циљних категорија у привреди (незапослена лица преко 40 година живота, жене жртве породичног насиља, жене у руралним срединама, жене жртве ратне тортуре, штићеници домова који су завршили образовање)	- Број лица запослених по пројекту. - Постотак останка лица у радном односу након истека обавезног периода запошљавања.	МРБИЗ, ЗЗРС, ЗЗОО, Град Бијељина, НВО Отахарин
	1.5. Развој социјалног предузетништва	1.5.1. Подршка оснивању социјалних предузећа	- Припрема документа на основу којег ће се утврдити стање и препоруке за унапређење ове области.	- Дате препоруке од стране Градске управе Града Бијељина за развој ове области. - Број основаних социјалних предузећа.	МИЕР, МРБИЗ, МЗСЗ, Град Бијељина
	Оперативни циљеви	Мјере	Активности	Индикатор	Кључни актери
	2.1. Осмислити стабилно и подстицајно	2.1.1. Изградити инфраструктуру	- Заговарање мјера које би смањиле пореску евазију у	- Смањењем или скоро елиминисањем	Влада РС, МФ, МНТ, МТТ, Град Бијељина

<p>2. Одржати постојећа и осмислити нова радна мјеста у привреди Града Бијељина</p>	<p>економско окружење у Граду Бијељина</p>	<p>потребну за развој привреде</p>	<p>промету, примјера ради путем омогућавања плаћања преко апликације, за шта би био одобрен поврат дијела пореза (нпр. платиш преко апликације једноставним кликом, а добијеш на рачун 1 % од сваке такве трансакције). То је могуће и без електронског плаћања, ако би се у апликацију унио код (нпр. број фискалног модула касе у продавници и број рачуна, што се може добити са одштампаног рачуна), а након чега би у систему било онемогућено сторнирање датог рачуна.</p> <p>- Осмишљавање и изградња откупног система у јавној својини повезаног са</p>	<p>незаконите пореске евазије, учесник на тржишту неће се суочавати са нелојалном конкуренцијом или неповољним положајем само зато што плаћа порез, а неко други не плаћа.</p> <p>- Задовољство пољопривредних произвођача откупним цијенама и сигурношћу откупа.</p> <p>- Број учесника на јавним радовима и вриједност изведених радова.</p> <p>- Повећан број корисника јавног градског и приградског превоза.</p>	
--	--	------------------------------------	---	---	--

			<p>прерађивачким погоном у јавној или приватној својини, како би цијене пољопривредних производа биле колико-толико стабилне.</p> <p>- Спровођење јавних радова уз примјену чл. 27–32 Закона о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености с циљем одржавања и обнављања јавне инфраструктуре, одржавања и заштите животне средине и природе и од општег интереса.</p> <p>- Обезбјеђење редовнијег и квалитетнијег јавног градског и приградског превоза, који примјера ради не зависи од броја</p>		
--	--	--	---	--	--

			часова у оближњој средњој школи.		
	2.1.2. Подржати запошљавање и улагати у области развоја нових технологија, истраживања и развоја	- Оспособљавање САРНЕТ-а, и уговорно бесплатно пружање врхунског интернета за микро и мала предузећа која обављају дјелатности из области информационих технологија и програмирања.	- Број корисника САРНЕТ-а.	МНТ, МИЕР, МФ, Град Бијељина, ВШУ	
	2.1.3. Пужати оперативну, стручну и финансијску подршку значајним привредним субјектима у циљу одржања постојећег нивоа запослености и креирању нових радних мјеста	- Припрема и извођење републичких и локалних пројеката подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у дијелу уплаћених пореза и доприноса. - Искористити све могућности Закона о социјалном становању, тако да се укључе и заинтересовани послодавци са донаторским	- Број лица за које је извршена исплата у дијелу уплаћених пореза и доприноса. - Број лица са дефицитарним занимањем којима је обезбијеђено јефтине станање.	Влада РС, МИЕР, МФ, ИРБРС, ЗЗЗРС, Град Бијељина	

			средствима како би радницима са дефицитарним занимањима било обезбијеђено јефтине станање.		
	2.2. Поддржати отварање нових привредних субјеката (<i>start-up</i> бизниси), њихово умрежавање и економско груписање (кластери)	2.2.1 Оснаживање постојећих и изградња нових пословних инкубатора, иновационих и других центара	- Мапирање перспективних локација за нове пословне инкубаторе, иновационе и друге центре. - Израда базе података.	- Мапиране локације и новоизграђени пословни инкубатори, иновациони и други центри. - Урађена база података.	МНТ, МИЕР, РАРС, Град Бијељина, ВШУ
		2.2.2 Оснаживање постојећих и изградња нових кластера привредних субјеката	- Идентификација потенцијалних кластерских иницијатива и подршка њиховом настајању и функционисању.	- Документ мапирања, израђени и подржани кластери кроз пројекте подршке.	МНТ, МИЕР, РАРС, ППК БН, Град Бијељина, ВШУ
		2.2.3. Успостављање нових и развој постојећих пословних зона	- Израда програма развоја пословних зона, који ће обухвати категоризацију зона и ажурирање базе података о зонама уз примјену ГИС апликације.	- Израђен и усвојен Програм развоја пословних зона. - Број велетржница воћа и поврћа.	Град Бијељина, ППК БН, МИЕР, РАРС

			- Успостављање нових и развој постојећих велетржница воћа и поврћа.		
	2.3. Унаприједити запошљавање и samozapošljavanje кроз подстицање инвестиција	2.3.1. Пружање подршке запошљавању кроз додјелу подстицајних средстава за запошљавање и инвестиције	<p>- Стварање повољнијих услова запошљавања у привреди, а посебно у производним дјелатностима, додјелом подстицаја за samozapošljavanje, за запошљавање код послодаваца те за обуке, доквалификацију и преквалификацију незапослених лица.</p> <p>- Развој предузетничке иницијативе путем samozapošljavanja и ефикасније задовољавање потреба послодаваца кроз оспособљавање потребних кадрова.</p>	<p>- Број и структура корисника средстава.</p> <p>- Број и структура запослених лица.</p> <p>- Број и структура samozapošljavanih лица.</p> <p>- Број оспособљених и запослених лица.</p>	МФ, Град Бијељина, 333РС

			- Подизање нивоа активности на тржишту рада.		
	2.3.2. Подршка запошљавању у појединим областима прерађивачке индустрије	<p>- Подршка дрвопрерађивачима за набавку сировине кроз заговарање ослобађања дијела фискалних и парафискалних намета, одгођено плаћање, изградњу приступних путева и сл.</p> <p>- Подршка сектору текстила, коже и обуће.</p> <p>- Подршка прехранбеној индустрији и пољопривреди.</p>	<p>- Ослобађање дијела фискалних и парафискалних намета, омогућено одгођено плаћање сировине и изградња приступних путева.</p> <p>- Смањење основице за обрачун допрониса за запослене у сектору текстила, коже и обуће, као и прехранбеној индустрији и пољопривреди.</p>	МИЕР, МПШВ, МФ, Град Бијељина	
	2.3.3. Подстицање развоја занатско-предузетничке дјелатности	- Обука за предузетнике.	<p>- Број обучених предузетника.</p> <p>- Број новооснованих предузетника.</p>	МИЕР, ППК БН, РАРС, Град Бијељина	

6. РЕАЛИЗАЦИЈА И ЖЕЉЕНИ РЕЗУЛТАТИ СПРОВОЂЕЊА АКЦИОНОГ ПЛАНА

Политика запошљавања представља интегрални дио система развоја људских ресурса и креира се на основу анализе података о основним и пројектованим кретањима на тржишту рада, односно на основу сагледавања и праћења тенденција, стања и будућих потреба послодавца на националном и локалном нивоу ради прилагођавања мјера активне политике запошљавања потребама тржишта рада. Степен остваривања предвиђених стратешких циљева у највећој мјери ће зависити од степена остварења осам (8) оперативних циљева, који су дефинисани као предуслови за остваривање стратешких циљева.

У оквиру првог стратешког циља **Повећати запосленост и економску активност становништва у Граду Бијељина** дефинисано је сљедећих пет оперативних циљева:

1. Осигурање веће повезаности система образовања са тржиштем рада,
2. Развијање културе рада и етике рада,
3. Унапређивање запошљивости активних тражилаца посла,
4. Унапређивање запошљавања најрањивијих група незапослених лица (млади, дјеца погинулих бораца, ратни војни инвалиди и друга лица са инвалидитетом, демобилисани борци, националне мањине, Роми, жене, лица која имају више од 50 година...) и
5. Развој социјалног предузетништва.

Оперативни циљ **Осигурање веће повезаности система образовања са тржиштем рада** биће остварен кроз реализацију сљедећих мјера: развој Радне групе за образовање и запошљавање Града Бијељина, успостављање система и механизма комуникације кључних актера у области образовања и тржишта рада, развој система ученичке и студентске праксе, унапређење система професионалне оријентације и каријерног савјетовања и унапређење система образовања са циљем повећања знања и вјештина ученика и студената, а нарочито у области предузетништва. Све наведене мјере и активности које ће се спроводити у оквиру овог оперативног циља подразумијевају квалитетну сарадњу свих заинтересованих страна и развој новог приступа у области образовања у складу са потребама на тржишту рада.

Развијање културе рада и етике рада означен је као један од оперативних циљева настао из потребе да се активно утиче на свијест цијелог друштва Републике Српске, у којем се у послеријатном периоду стварала погрешна представа о вриједности рада уопште, а што је довело до значајног слабљења друштвеног система вриједности, у којем се тренутно, у неким погледима, нарочито код младих, више наглашава култура лагодног живота без улагања у властито образовање и усавршавање у циљу друштвеног и економског напредовања. Мјере које ће да допринесу реализацији наведеног оперативног циља су: унапређивање правног оквира за ученички, омладински и студентски рад, представљање и подршка студентског и омладинског рада и задругарства, представљање и подршка друштвено корисног рада и представљање добрих примјера.

Када говоримо о **запошљивости активних тражилаца посла**, прије свега, потребно је додатно појаснити сам термин „запошљивост“ и његову повезаност са терминима

„запошљавање“, „незапосленост“ и економска „активност радне снаге“. Према дефиницији Одбора за људске ресурсе, тренинг и развој Међународне организације рада³¹ запошљивост у најширем смислу можемо дефинисати као способност појединца да обезбиједи и задржи посао, да напредује на послу и да се носи са промјенама током свог радног вијека. Француско министарство надлежно за послове рада³² запошљивост дефинише као способност појединца да се самостално креће кроз тржиште рада и оствари свој пуни професионални потенцијал. Из наведених дефиниција можемо уочити да термин „запошљивост“ има значајно шире значење од термина који се традиционално користе у области запошљавања, те да стопа запошљивости подразумева већи број фактора које можемо груписати у екстерне (правне, структурне и институционалне факторе који одређују објективну могућност запошљавања на отвореном тржишту рада и у најширем смислу представљају потражњу за радницима/радом) и интерне (који се, прије свега, односе на личне атрибуте радника, као што су: компетенције, знања, вјештине, лична одговорност, мотивисаност, прилагодљивост и у најширем смислу представљају понуду радне снаге).³³ Унапређивање запошљивости активних тражилаца посла биће постигнуто кроз спровођење мјера: развоја, финансирања и спровођења обука за унапређивање запошљивости активних тражилаца посла, развоја и заговарања система цјеложивотног учења и образовања одраслих, усмјеравања незапослених ка активном дјеловању на тржишту рада и процјене могућности запошљавања незапослених лица зависно од потреба тржишта и предлагање додатних мјера за брже укључивање у процес рада. Наставиће се са активностима на унапређењу квалитета рада институција тржишта рада, креирања политике запошљавања засноване на налазима сагледавања утицаја мјера и праћења потреба послодаваца и карактеристика незапослених лица, како би мјере активне политике запошљавања биле у складу са стањем, могућностима и потребама републичког и локалног тржишта рада.

У фокусу политике запошљавања су категорије теже запошљивих незапослених лица, која се укључују у мјере активне политике запошљавања како на републичком нивоу, тако и кроз остварење локалних акционих планова запошљавања. Због чињенице да и у оквиру социјално и економски угрожене групе незапослених лица постоје посебно угрожене подкатеорије, формулисан је оперативни циљ **Унаприједити запошљавање најрањивијих група незапослених лица (млади, дјеца погинулих бораца, ратни војни инвалиди и друга лица са инвалидитетом, демобилисани борци, националне мањине, Роми, жене, лица која имају више од 50 година...)**. Сврха остварења овог оперативног циља је пружање подршке најугроженијим категоријама незапослених лица и њиховом економском и социјалном оснаживању и укључивању у друштвене, економске и социјалне токове Републике Српске у цјелини и њених локалних заједница. Овај циљ ће се реализовати кроз непрестано осмишљавање, финансирање и спровођење активних мјера у циљу повећања запошљивости, запослености и samozапослености лица из угрожених категорија незапослених лица, и непрестано осмишљавање, финансирање и спровођење активних мјера с циљем повећања запошљавања и samozапосљавања циљних категорија незапослених лица у привреди, а све у складу са приоритетима утврђеним акционим плановима запошљавања. Мјере и активности из овог оперативног циља проистичу из законских и других правно обавезујућих аката. Примјера ради,

³¹ <http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc88/com-humd.htm>.

³² <http://www.vedura.fr/social/emploi/employabilite>.

³³ Andrä Wolter: Studium und Beruf im Wandel: Von der akademischen Persönlichkeitsbildung zur Beschäftigungsfähigkeit? In: Marc Fabian Buck, Marcel Kabaum (Hrsg.): Ideen und Realitäten von Universitäten, Frankfurt a. M.: Peter Lang, 2013. ISBN 978-3-631-62381-7. S. 169–198.

Законом о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске, између осталог, предвиђени су подстицаји за запошљавање и samozapoшљавање демобилисаних бораца, предност у запошљавању и предност у стамбеном збрињавању. Или, Стратегијом БиХ за рјешавање проблема Рома предвиђено је заговарање код свих нивоа власти планирања буџетских средстава за запошљавање Рома, односно субвенционисање оних субјеката, укључујући и приватна предузећа и компаније, које имају разрађене програме и конкретно запошљавају припаднике ромске националне мањине.

У циљу повећаног запошљавања социјално и економски угрожених група и подизања нивоа њихове економске активности, као посебан оперативни циљ дефинисан је: **Развој социјалног предузетништва**. Овај оперативни циљ оствариће се кроз подршку оснивању социјалних предузећа, чији основни циљ неће бити стицање добити, већ запошљавање нарочито социјално и економски угрожених категорија незапослених и тренутно економски неактивних лица.

У оквиру другог стратешког циља **Одржати постојећа и осмислити нова радна мјеста у привреди Републике Српске** дефинисана су сљедећа три оперативна циља:

1. Осмислити стабилно и подстицајно економско окружење у граду Бијељина,
2. Подржати отварање нових привредних субјеката (*start-up* бизниси), њихово умрежавање и економско груписање (кластери),
3. Унаприједити запошљавање и samozapoшљавање кроз подстицање инвестиција.

Оперативни циљ **Осмислити стабилно и подстицајно економско окружење у граду Бијељина** основни је макроекономски циљ и његово остваривање представља предуслов за привредни, друштвени, економски и социјални напредак сваке заједнице, а самим тим и предуслов за повећање запослености у граду Бијељина. Овај циљ биће реализован кроз сљедеће мјере: изградњу инфраструктуре потребну за развој привреде; подршку запошљавања и улагање у развој нових технологија, истраживање и развој, те кроз пружање оперативне, стручне и финансијске подршке значајним привредним субјектима у циљу одржавања постојећег нивоа запослености и креирања нових радних мјеста.

У циљу свеобухватног оснаживања економије формулисан је и оперативни циљ **Подржавање отварања нових привредних субјеката (*start-up* бизниси), њихово умрежавање и економско груписање (кластери)**. Овај циљ је усклађен са Стратегијом развоја малих и средњих предузећа, а као основне мјере за реализацију овог циља предвиђене су: оснаживање постојећих и изградња нових пословних инкубатора, иновационих и других центара; оснаживање постојећих и изградња нових кластера привредних субјеката, те успостављање нових и развој постојећих пословних зона.

На крају, кроз оперативни циљ **Унапређивање запошљавања и samozapoшљавања кроз подстицање инвестиција** предвиђене су мјере које се односе на пружање разних видова подршке, односно стимулисања запошљавања у привреди Града Бијељина, као што су додјела подстицајних средстава, подршка запошљавању у појединим областима прерађивачке индустрије и подршка развоју занатско-предузетничке дјелатности.

7. ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Средства за спровођење Акционог плана, односно финансирање остваривања њених стратешких циљева обезбиједиће се у:

- буџету Републике Српске;
- буџету ЈУ Завод за запошљавање РС;
- буџету Града Бијељина;
- средствима предприступних фондова Европске уније, правовременом припремом и кандидовањем одговарајућих пројеката;
- развојним кредитним средствима, и
- донаторским средствима и пројектима усмјереним на приоритете дефинисане овом стратегијом.

8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Спровођење и праћење остваривања циљева, те ажурирање Акционог плана након усвајања вршиће се на следећи начин:

- надлежно Одјељење, односно Одсјек припрема и Скупштини Града Бијељина доставља на разматрање и усвајање годишње акционе планове са конкретно утврђеним активностима, мјерама и средствима;
- надлежно Одјељење, односно Одсјек редовно анализира напредовање у реализацији акционог плана и даје одговарајуће оцјене и препоруке;
- Скупштина Града Бијељина годишње анализира реализацију Акционог плана, на основу подлога припремљених од ресорног Одјељења, односно Одсјека.

Евентуално ажурирање Акционог плана, које подразумијева промјене у погледу стратешких циљева, врши се након двије године уз разматрање и усвајање од Скупштине Града Бијељина. Ажурирање и измјене годишњих планова могу се вршити у току његове реализације, уколико се покаже потреба, одобре донаторски пројекти или се због тренутних економских и финансијских разлога поједине мјере и активности не могу реализовати у предвиђеном обиму.